

ГАЗЕТА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ
УКРАЇНИ

Голос України

№ 182 (3182)

СУБОТА,
27 вересня
2003 року

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Під час офіційного візиту Голови Верховної Ради України Володимира Литвина до Сполучених Штатів Америки відбулася його зустріч зі спікером Палати представників Конгресу США Деннісом Хастертом.

Етап непорозумінь подолано

У ході візиту до Сполучених Штатів Америки Голова Верховної Ради України Володимир Литвин зустрівся у Вашингтоні зі Спікером Палати представників Конгресу США Деннісом Хастертом.

Як повідомив журналістам після завершення зустрічі прес-секретар Голови Верховної Ради Ігор Сторожук, сторони обговорили широке коло проблем двосторонніх відносин. Д. Хастерт під час розмови відзначив активізацію економічних процесів в Україні та неухильний поступ нашої держави на шляху демократичних перетворень. Він також високо оцінив ухвалення рішення про направлення українського миротворчого контингенту до Іраку, що, за його словами, «вкрай важливо для подальшого наповнення нашого стратегічного партнерства». Водночас він запевнив В. Литвина, що Конгрес США підтримує євроатлантичну інтеграцію України.

(Закінчення на 2-й стор.).

ПРИВІТАННЯ

Працівникам машинобудівного комплексу

Широ вітаю вчених, конструкторів, інженерів та робітників з професійним святом — Днем машинобудівника.

Машинобудівний комплекс України — не тільки потужний фундамент її економіки, а й база розробки і застосування новітніх технологій, могутній рушій науково-технічного прогресу. Завдяки вашій самовідданій праці, професіоналізму наша держава утверджується як країна величезних технічних можливостей. Упродовж багатьох років ми займаємо гідні позиції у проектуванні і виробництві авіакосмічної техніки, суднобудуванні, верстатобудуванні, енергетичному і транспортному машинобудуванні.

Розвитку машинобудівного комплексу, безперечно, сприяє створення сучасної нормативно-правової бази, освоєння підприємствами ринкових механізмів. Спільними зусиллями органів влади і трудових колективів за останні роки вдалося забезпечити стале збільшення обсягів виробництва, розширити спектр конкурентоспроможної високотехнологічної продукції з українською маркою.

Дозвольте, шановні машинобудівники, побажати вам міцного здоров'я, задоволення від власної майстерності і результатів праці. А ще — людського щастя, достатку, нових виробничих здобутків для власного добробуту і блага Української держави.

Володимир ЛИТВИН.

Галузь на піднесенні

Машинобудівні підприємства України за вісім місяців нинішнього року збільшили випуск продукції на 32,8% порівняно з таким самим періодом 2002 року.

За даними Міністерства промислової політики, найбільший приріст відзначено в автомобілебудуванні — 135%, виробництві залізничних і трамвайних локомотивів — 86,7%, транспортному машинобудуванні — 59,5%.

Крім того, підприємства, що випускають машини для металургії, збільшили виробництво продукції на 37,1%, побутові прилади — на 36,8%, машини і устаткування — на 19,9%, електричне й електронне устаткування — на 12,8%.

Для розвитку важливого для держави сектору економіки Мінпромполітики розробило 22 комплексні цільові науково-технічні програми, зокрема, для сільськогосподарського машинобудування, розвитку авіаційної промисловості, автомобілебудування, а також найконкурентоспроможніших напрямів мікроелектроніки, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

КАРТИННА ГАЛЕРЕЯ

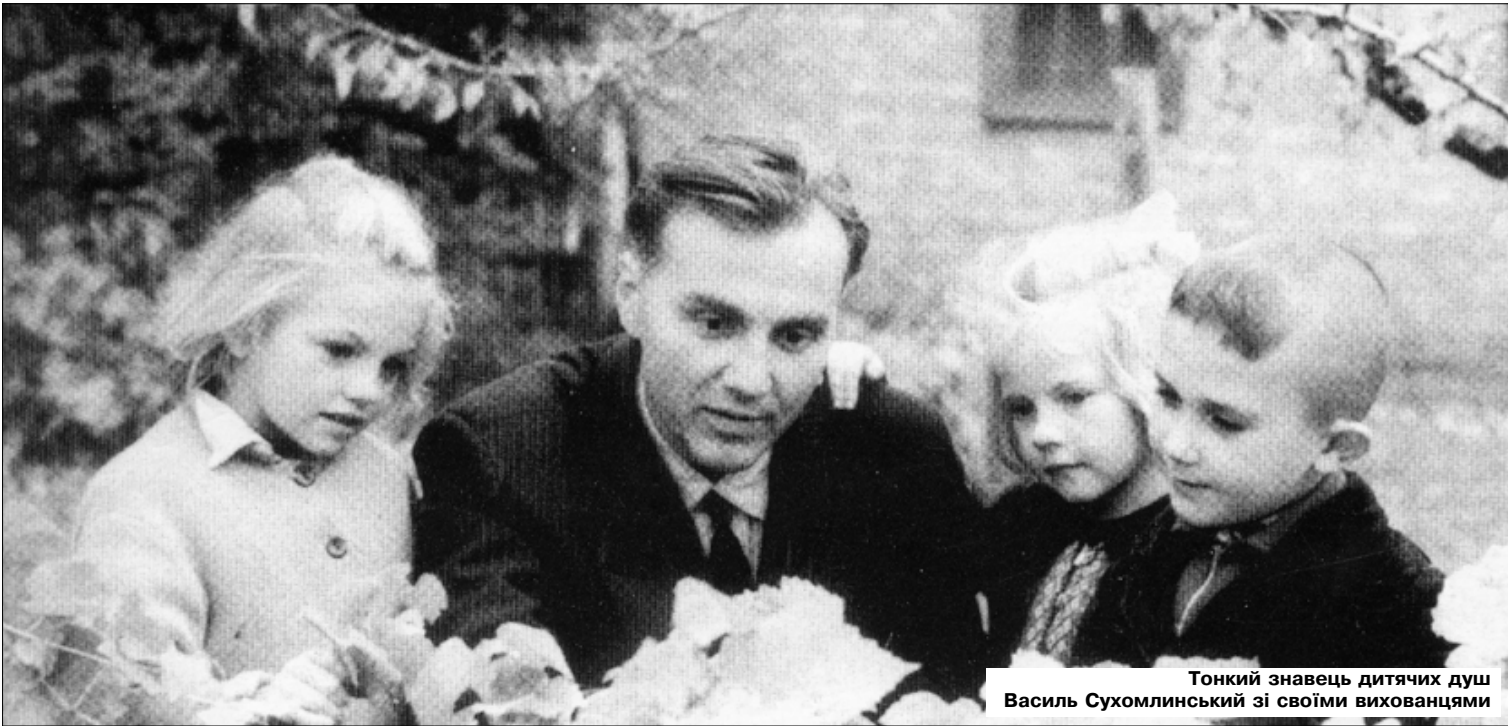
Айвазовський І.К. (1817—1900 рр.)

«Великі шляхи» (1836 р.)

Полотно, олія.

Василь СУХОМЛИНСЬКИЙ: «...У ШКІЛЬНІЙ КОМОРИ ЗВАЛИЩЕ ГНИЛИХ ЖОЛУДІВ»

Тонкий знавець дитячих душ
Василь Сухомлинський зі своїми вихованцями

«Україна — це культурно-освітня колицка, яка виколисувала й виколисує надзвичайно важливі педагогічні ідеї і, зокрема, педагогічні системи, що лягли в основу нових світових концепцій. Одним із одержимців виховання людини є Василь Сухомлинський. У Греції його називають українським Сократом».

Франгос ХРИСТОС, професор,
голова Міжнародного товариства прихильників Василя Сухомлинського.

До 85-річчя великого педагога

Кожні п'ять років у Києві та на батьківщині весесвітньо відомого педагога — Кіровоградщині — проходять міжнародні педагогічні читання «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: особистість учителя». Цього року у читаннях взяли участь гості з більш як 20 країн світу.

Усе звідав у своєму недовгому житті (1918—1970) ви-

датний педагог. А ми тільки тепер починаємо усвідомлювати його велич. Чому так сталося? Тому що винятковість сильної і талановитої людини — у випередженні часу.

Понад 20 років він працював директором Павлівської середньої школи на Кіровоградщині, яка стала експериментальним майданчиком.

Тут весь час тривав пошук правди — для дітей і для нас, дорослих. У результаті народилося 48 книжок, 1500 казок, сотні статей, перекладених різними мовами світу.

Запрошуємо до розмови доктора педагогічних наук, академіка АПН України Ольгу Сухомлинську — дочку великого педагога.

(Закінчення на 2-й стор.).

Ольга СУХОМЛИНСЬКА
продовжує
справу свого батька.

Міст — у концесію?

У Запоріжжі розпочався попередній етап будівництва нового мосту через Дніпро. Геодезичні роботи триватимуть майже півроку, а звести об'єкт плановано за шість років. Правда, невідомо, наскільки ці плани реальні.

Нинішнього року, наприклад, у рамках проекту хотіли освоїти 14 мільйонів гривень з держбюджету і ще 6 мільйонів — з місцевого. Проте поки що з Києва надійшла лише половина обіцяної суми. А в проєкті бюджету на наступний рік рядок про виділення коштів на будівництво ще взагалі відсутній.

Як у подальшому фінансуватиметься будівництво, невідомо. Депутати міськради вирішили віддати спорудження мосту в концесію, умови якої визначить міська влада. Зокрема, плановано, що договір з концесіонером діятиме 50 років, повідомляє наш власний кореспондент Олександр АБЛІЦОВ.

У бій за буряки йдуть лише Кочережки

Не прогадали ті господарства Дніпропетровщини, де значні площі відвели під соловодні корені. На жаль, «ризикованих» тут не густо. Причому, у традиційно буряко-свічому в минулому Павлоградському районі вирощувати цукросировину цього року зважилися лише в одному сільгосппідприємстві — з села Кочережки. Тепер там копають майже по 400 центне-

рів на гектарі. А загалом по області посіви цукрових коренів в останні роки скоротилися більш ніж утричі, повідомляє наш власний кореспондент Микола НЕЧИПОРЕНКО.

«Тут повітря на історії настояне»

Удруге на Луганщині проводиться фольклорно-генеалогічна експедиція учнівської молоді «Слідами минулих поколінь». Нинішнього року вона присвячена 65-літтю

НОВИНИ

Луганської області. Мета акції — прилучення молоді до збереження кращих історичних традицій регіону. Цього року на конкурс було надіслано близько трьохсот робіт. Це і розповіді про історію та звичаї своїх міст, сіл, вулиць, і оповідання про відомих земляків та сімейні традиції. Представлено також талановиті роботи з живопису, декоративно-прикладного мистецтва, графіки, а також фоторепортажі з коментарями про заповідні куточки рідного краю, повідомляє наш власний кореспондент Алла АНТИПОВА.

СЬОГОДНІ ЧИТАЙТЕ:

На радість зірочкам,
на заздрість зіркам!

3

А враження
залишаються

5

Курінь

8

Етап непорозумінь подолано

(Початок на 1-й стор.).

У свою чергу, В. Литвин зазначив, що партнерські відносини України і США, зокрема, на парламентському рівні, особливо важливі нині, коли Україна переживає складний період політичного реформування і підготовки до президентських виборів. У ході зустрічі сторони обговорили питання економічної співпраці, зокрема, пов'язані з американськими інвестиціями в економіку України. Йшлося також про підтримку на законодавчому рівні сприятливого інвестиційного клімату в Україні. Д. Хастерт погодився з думкою В. Литвина про можливість розгляду у Конгресі США питання про скасування поправки Джексона—Венніка щодо України, надання їй статусу країни з ринковою економікою і сприяння Конгресу у справі вступу України до СОТ. Сторони обговорили також можливість співпраці парламентаріїв двох держав у створенні законодавчої бази у сфері контролю за незаконним експортом та імпортом зброї та протидії тероризму.

Цього самого дня В. Литвин зустрівся із сенатором Джоном Маккейном. Під час зустрічі йшлося, зокрема, про участь українських підпри-

ємств у повоєнній відбудові Іраку. Д. Хастерт і Д. Маккейн прийняли запрошення Голови Верховної Ради України В. Литвина відвідати Україну.

Коментуючи підсумки свого візиту до США, Голова Верховної Ради Володимир Литвин наголосив, що владні структури США зацікавлені у поглибленні співпраці між нашими країнами. За його словами, під час усіх зустрічей наголошувало: етап непорозумінь і проблем між США і Україною подолано. Нині, переконаний Голова Верховної Ради, можна вважати, що наші країни вийшли на етап співробітництва, яке динамічно розвивається. В. Литвин повідомив, що під час зустрічі із Співкером Палати Представників Конгресу США Деннісом Хастертом досягнуто домовленості щодо «реалізації механізму співпраці у парламентському трикутнику України—Польща—США». Також обговорювалося питання про проведення саміту на рівні парламентів США та країн ГУУАМ. «З усіх обговорюваних питань досягнуто позитивних домовленостей, зокрема щодо переведення міжпарламентських відносин

на постійну і системну основу», — сказав В. Литвин. — Ми домовилися про започаткування відповідних програм співробітництва між Конгресом США і Верховною Радою України».

Стосовно зустрічі з першим заступником Держсекретаря США Річардом Армітиджем В. Литвин повідомив, що під час візиту Р. Армітиджа в Україну (який орієнтовно заплановано на січень наступного року) відбудеться низка його зустрічей з українськими парламентаріями.

Відповідаючи на запитання журналістів щодо ставлення американських посадовців до підписання угоди про формування ЄСП, В. Литвин зазначив, що після викладу позицій Верховної Ради і його особисто «всі співрозмовники були задоволені відповіддю». В. Литвин наголосив, що «не йдеться про задух позицій в плані державності України, а йдеться про пошук шляхів поглиблення економічної співпраці, більше того — про пошук додаткових шляхів для розв'язання головного завдання — інтеграції України в європейські та євроатлантичні структури».

Інформаційне управління Верховної Ради.

Київські зустрічі естонського спікера

29 вересня розпочинається перший офіційний візит в Україну Голови Рійгікогу Естонської Республіки Ене Ерґма. Цього ж дня висока гостя обговорить з Головою ВР України Володимиром Литвином та членами парламентських комітетів перспективи співробітництва. 30 вересня пані Ерґма зустрінеся з двома президентами — Україною та Національної академії наук, а також із Прем'єр-міністром нашої держави, прочитає лекцію студентам Інституту міжнародних відносин та вилетить до Криму.

Для високого статусу потрібно багато роботи

Заступник Голови Верховної Ради України Олександр Зінченко зустрівся з Надзвичайним і Повноважним Послом США в Україні Джоном Хербстом.

Як повідомляє інформуправління ВР, під час зустрічі О. Зінченко розповів послу США про найближчі перспективи законодавчого процесу в Україні. Сторони також приділили основну увагу питанням законодавчого забезпечення економічних перетворень в Україні, надання нашої державі статусу країни з ринковою економікою, вступу України до СОТ, скасування стосовно України дискримінаційної поправки Джексона—Венніка. Було відзначено високий рівень розвитку

двосторонніх відносин, активну співпрацю в міжнародних організаціях, а також те, що постійні політичні контакти і широке коло обговорюваних питань створюють передумови для тіснішого і ефективнішого співробітництва.

Д. Хербст наголосив, що Сполучені Штати розглядають Україну як державу, яка може стати ключовим елементом стабілізації ситуації в Європі. Водночас він зауважив, що для отримання статусу держави з ринковою економікою Україні потрібно ще багато зробити для поліпшення стандартів ринкової економіки, і важливим елементом цього процесу є вдосконалення чинного законодавства.

СПОРТ

Результат залишає надію

Футбол. Кубок УЄФА. Перший раунд. Перші матчі. 25 вересня. «Камен» (Хорватія) — «Шальке-04» (Німеччина). 0:0. «Вісла» (Польща, Краків) — «Нейманген» (Нідерланди). 2:1. «Фейєноорд» (Нідерланди) — «Керnten» (Австрія). 2:1. «Бордо» (Франція) — «Артемід» (Чехія). 2:1. «Гамбург» (Німеччина) — «Дніпро» (Україна). 2:1. Гамбург. «АОЛ-Арена». Арбітр — Мартін Ігварссон (Швеція).

«Гамбург»: Піккенхаген, Хоогма, Уйфалузі, Ран (Кардоса, 62), Мальтрітц, Яролім (Райнхард, 62), Махдавікія, Таказара, Барбарез, Віккі, Ромео.

«Дніпро»: Медін, Єзерський, Матюхін, Русол, Спєвак, Шелавє (Ротань, 56), Максимук, Михайленко (Грицай, 84), Рикун, Костишин, Венгліньський.

Голи: Венгліньський, 10, Хогма, 49, з пенальті, Ромео, 88. Уже в дебюті зустрічі дніпропетровці впливали господарів на контратаці. Отримавши довгу передачу від Рикун, Венгліньський двічі обіграв Уйфалузі і точно пробив у дальній кут.

А от після цього лише епізодами «Дніпрові» вдавалися гострі контрвипади. Та щоразу його футболістам бракувало точності, кмітливості, швидкості у прийнятті рішень. Решту часу гості стримували тиск супротивників.

Утім, «Гамбург», хоч і завершив попередній чемпіонат бундеслиги на дуже високому четвертому місці, сьогодні не є суперником, від одного лише вигляду якого в його опонентів починають тремтіти коліна. Можна з ним грати, і доволі успішно. Не бажано лише помилятися і робити «подарунки». Хоч як це прикро, але дніпропетровці самі собі організували голи. У першому випадку Михайленко зіграв рукою, і господарі реалізували пенальті, а в другому — Єзерський з компанією втратили орієнтацію, закрили Медіна, і Ромео з насолодою пробив головою у порожній кут воріт.

І все-таки у Дніпропетровську все ще можна виправити і добитися бажаного підсумку. Сподіваємось, що Євген Мефодійович Кучеровський — досвідчений наставник, ретельно проаналізувавши перший матч, зможе належно налаштувати і підготувати свою команду до виконання відповідального завдання.

* * *

Аргентинський форвард Роберто Нанні забив свого першого м'яча за київське «Динамо». Він реалізував пенальті в переможному товариському поєдинку динамівських резервів проти білоцерківської «Росі» — 4:0. І мав принаймні ще три нагоди відзначитися.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Фракція Комуністичної партії України у Верховній Раді України висловлює глибоке співчуття народному депутату України МІШУРІ Валерію Дмитровичу за приводу тяжкої втрати — смерті його матері Євдокії Гнатівни.

«Народний вибір» приросте «трудовиками»

Фракція політичних партій промисловців і підприємців та «Трудова Україна» прийняла рішення делегувати своїх представників у депутатську групу «Народний вибір», оскільки та опинилася на межі розпуску. Мета, як зазначено в заяві «Трудової України», «створення єдності і стабільності парламентської більшості». У заяві, зокрема, відзначається, що представники від партії «Трудова Україна» «мають тривалий досвід дружніх і робочих відносин» з групою «Народний вибір». Ймовірність шезнення групи «Народний вибір», йдеться далі, «спричинила велику стурбованість» насамперед через те, що «вистраждала плідна робота Верховної Ради могла бути зірвана», повідомило агентство «Інтерфакс-Україна».

Референдум з доленосних рішень

Партія «Трудова Україна» вважає «актуальними і необхідними» пропозиції про проведення всеукраїнського референдуму щодо участі України в Єдиному економічному просторі з Росією, Білоруссю та Казахстаном. Про це йдеться у заяві «трудовиків», яку вони передали агентству «Інтерфакс-Україна».

І дипломи лауреатам

Всеукраїнські муніципальні слухання «Житлово-комунальна реформа — першочергове завдання місцевого та регіонального розвитку», що проходили в Києві, завершили свою роботу. Головна мета слухань — здійснення громадсько-професійної експертизи проекту загальнодержавної програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2004—2010 роки, розробленої Кабміном, яку має бути розглянуто у Верховній Раді.

На слуханнях внесено багато конкретних про-

ФОТОФАКТ

У Національному комплексі «Експоцентр України» відкрилася міжгалузева виставка «Дні Республіки Татарстан в Україні». На ній представлено товари провідних виробників республіки.

На знімку: один із стендів виставки.

Фото Володимира РЕПКА (Укрінформ).

Аби зайвий раз не дратувати...

У Страсбурзі постійна делегація Верховної Ради бере участь у чергових засіданнях Парламентської асамблеї Ради Європи. У понеділок ПАРЕ дебатовати-ме питання виконання Україною її членських обов'язків і зобов'язань. Як уже повідомляв «ГУ», доповідачі моніторингового комітету пропонують продовжити процедуру нагляду над нашою країною. Із джерел в українській делегації стало відомо, що окремі депутати підготували низку поправок до проекту резолюції й рекомендацій ПАРЕ. Призупинити процедуру моніторингу, однак, не пропонуватиметься. Принаймні так було за станом на вчорашній день. «Не треба нікого зайвий раз дратувати», — пояснює один із членів нашої делегації. Ініціатори поправок мають на меті лише обумовити можливість такого кроку асамблеї в разі довиконання Україною всіх взятих на себе зобов'язань. Утім, новим це не буде: таке обумовлення ПАРЕ вже зробила в резолюції, ухваленій ще у вересні 2001 року.

До Ради Європи приїхав Генеральний прокурор України Святослав Піскун. У доповіді моніторингового комітету міститься чимало претензій до очолюваного ним відомства. Генпрокурор мав у Страсбурзі численні зустрічі, під

час яких намагався переконати співрозмовників, що «не все так погано в нашому домі». Наскільки йому це вдалося, засвідчить майбутня дискусія і ухвалені за її результатами документи.

Нинішні засідання незвичні: розпочалися вони спільною роботою ПАРЕ з членами Європейського парламенту — парламентським органу Євросоюзу. Парламентаріям було що обговорювати, адже частина членів Ради Європи стане наступного року і членами Євросоюзу. Одна з тем дискусії — «Свобода пересування, міграція та прикордонний контроль». Нам треба уникнути нових розподільчих ліній і бар'єрів, давайте створювати єдиний простір з єдиними ціностями — таким був лейтмотив обговорення. А до сесійного засідання представники двох парламентських органів попрацювали в комітетах. «Нам слід частіше проводити такі спільні засідання», — зазначив в інтерв'ю «ГУ» заступник глави української делегації Анатолій Раханський. — Потрібен постійний діалог, щоб мати один погляд на найактуальніші європейські проблеми. ПАРЕ від Європарламенту, зрештою, лише маленька річка відділяє».

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

Страсбург.

Василь СУХОМЛИНСЬКИЙ: «...У шкільній коморі звалище гнилих жолудів»

ЕКСКЛЮЗИВНЕ ІНТЕРВ'Ю

(Початок на 1-й стор.).

— Ольго Васи́лївно, чому свій педагогічний пошук батько починав самотужки?

— Те, що в освіті справи йдуть недобре, він відчув ще на початку 50-х. На свободу виховання дивився по-своєму — у контексті прав дитини. В системі його цінностей з'явилися нечувані для тодішньої ідеології явища — індивідуалізм, культ свободи, самовираження, здоровий скептицизм, гуманізм. Треба сказати, що покоління того часу було вже готове до сприйняття нового, бо були менш отруєні генетичним страхом попередників. Василь Олександрович відверто заявляв: «В особистий світ дитини ніхто не має права втручатися, тим паче колектив. На першому плані має бути не розмите «ми», а «я». Для батька не існувало заборонених тем. Одним із перших він проголосив пріоритетне завдання — виховання сім'янина. З часом приходить до трактування державної Павлівської школи як національної української, сімейно-народної. Він наголошував «школа українська», бо «у людини не може бути дві рідні мови, як не може бути і двох рідних матерів».

А як відстоював педагогічне середовище! Намагався за допомогою школи перетворити весь Павлівш на своєрідний гуманістичний педагогічний простір, де діяли б лише позитивні для виховання чинники. На жаль, смерть (2 вересня 1970 року) не дала довести цю справу до кінця. Школа разом з музеєм його імені й тепер є науковою лабораторією, куди приїждять з усіх світів.

— А що йому найбільше боліло?

— Я нещодавно перечитувала листи Василя Олександровича. Він бачив, що дітей змалку привчали до подвійної моралі, тріскотні.

У нього є оповідання з таким сюжетом: керівництво школи звертається до вишикуваних під горн і барабан дітей: «Зараз старша піонервожата поведе вас до лісу і ви збиратимете жолуди. Ми їх посадимо, а через кілька років з них виростуть дубочки, їх розвезуть повсюди, і зашумлять гаї на нашій Батьківщині». Невдовзі учні побачили в шкільній коморі звалище гнилих жолудів...

У Василя Олександровича є чимало

роздумів про мораль державну і особисту. Сам він сповідував християнські принципи.

— У радянські часи одностайно було вирішено, що Василь Сухомлинський — прамий продовжувач справи Антона Макаренка.

— Василь Олександрович спершу сприйняв авторитарну педагогіку, потім у ній розчарувався. Його знання були енциклопедичними. Всередині 60-х він багато в чому відійшов від поглядів Антона Семеновича, зокрема на колектив. В одній із останніх своїх робіт «Идти вперед, не топтаться на месте» проаналізував певні установки А. Макаренка, виступав проти деяких з них. То була дискусія, яка, на мою думку, триває досі — суд колективу чи власні переконання, ласка чи батіг.

— До речі, названу вами статтю і книжки Василь Олександрович писав російською. Чому так сталося?

— Якби його друкували в Україні, цього не трапилося б. Перші його твори з'явилися в Німеччині, Болгарії, Польщі, Угорщині. Я прочитав його листа до редактора одного з наших солідних видавництв, і запитав з цього приводу, думаю, не буде. «Хотілося мені, щоб казки і оповідання були опубліковані українською мовою. Буде дуже недобре, якщо доведеться перекладати їх на російську. А потім з російської перекладати на українську, щоб видати в Україні».

Казки, оповідання для дітей виходили в перекладі білоруською, англійською, німецькою, литовською... Будь-де на планеті, тільки не на Батьківщині. В Україні за життя так і не видали його. Вже в незалежній Україні побачили світ два томи. Вважаю, що казки «Чиста криниця» і «Вічна тополя» — то вершина творчості Василя Олександровича. В коротких, емких, повчальних творах прихована педагогіка. Нині автори будь-якої читанки не обходяться без них, бо кожна казка, притча — це дилема, моральна проблема, яку розв'язують учні. У Сполучених Штатах оповідання Сухомлинського публікували більш як 20 років тому. Вони підказали освітянам, як змістити роботу учнів на уроках читання. Це я знаю від американського професора Метью Ліпмана.

— Василь Олександрович не любив слівгасел, учав у цьому фальш, а книжку назвав «Етика комуністичного виховання»?

— Але ж етика. Спробував би він у ті часи написати без слова «комуністичного». Йому й так незатишно жилося. На підтвердження цього наведу редакційний висновок до рукопису книжки «Серце віддаю дітям»: «Автор однобоко, здебільшого на матеріалі природи, вирішує питання морального й естетичного виховання учнів. Треба звернути увагу на комуністичне виховання. Поянтяття «класова боротьба» автор вирішує переважно у плані абстрактного гуманізму — боротьби добра і зла... Треба дітям чіткіше розповісти, що таке сучасний імперіалізм, формувати в дітей класову ненависть до імперіалістів і неофашистів... У рукописі слово «партія» ніде не згадується, авторові слід розказати, що собою являє партія комуністів, партія Леніна».

Слава Богу, все це в минулому, і нинішнє покоління вчителів працює в нових реаліях, які підказує шкільна реформа, а наблизив її Василь Олександрович Сухомлинський.

Таїса МОСТОВА.

На радість зірочкам, на заздрість зіркам!

СВЯТКУЄМО РАЗОМ

До ювілеїв ще далеко. Адже за віком Всеукраїнський телевізійний дитячий конкурс «Крок до зірок», який 22 вересня відсвяткував своє триріччя, не доріс ще й до найменших учасників. Але святкувати треба, — розважили невгамовні організатори конкурсу, — і замовчувати свої здобутки не годиться. Тому в понеділок сцену Національного палацу «Україна» вже вкотре було віддано обдарованим дітям, а місця в залі — теж дітям, їх прихильникам.

На прес-конференції перед концертом ми довідалися чимало цікавого. Новина номер один: під спалахами фото- та телекамер було підписано угоду про співпрацю з Національною телекомпанією України на п'ять років. Угоду некомерційну, але дуже перспективну. Адже згідно з нею організатори платитимуть за трансляцію однієї передачі на каналі аж 12 гривень разом з ПДВ (платче, дорослі вірки, для котрих вихід в ефір набагато дорожчий!).

Олександр САВЕНКО, президент Національної телекомпанії прокоментував її так: «Я вважаю цю угоду найвигіднішою за час мого головування на каналі. Ми не збираємося заробляти на талановитих дітях. На жаль, нині дитячого мовлення на телебаченні практично немає: лише три відсотки від загального мовлення. Тому я радий, що творча команда під орудою Михайла Поплавського створює такий високоякісний телепродукт».

Новина друга: невдовзі всі відбіркові тури проходитимуть у регіонах. Тож, щоб узяти участь у конкурсі, зовсім необов'язково їхати до столиці.

Новину третю повідомила генеральний директор конкурсу Світ-

лана Легка: «Фестиваль набуває популярності, і вже надійшло багато заявок із сусідніх країн. Тому з наступного року, можливо, він отримає статус міжнародного дитячого конкурсу. Взагалі у наших планах чимало цікавих проєктів».

А Михайло Поплавський підняв завісу над деякими з них: «Нині триває будівництво культурно-спортивного комплексу, де буде концертний зал на п'ять тисяч місць. Можливо, зйомки конкурсу відбу-

ватимуться там... Тривають також переговори з «Артеком»... І найголовніше — «Крок до зірок» запрошено на дитяче «Євробачення».

Хто з талановитих крихіток представлятиме Україну в Європі — ще таємниця. Але напевне вони будуть найкращі з тих вісімнадцяти тисяч дітей, хто так чи так узяв участь у конкурсі протягом цих трьох років.

А ще того вечора вшановували всіх причетних до створення та розвитку «Кроку до зірок»: членів журі, творчу і технічну команди. Море квітів, посмішки, весела дітлашня в яскравих костюмах, соловейкові голоси, ритмічні танці, надувні кульки й величезний торт — свято на славу! З днем народження тебе, талановита юнь України!

До речі, як давнього друга та інформаційного спонсора конкурсу привітали і нашу газету «Голос України».

Юлія ПОТАПЕНКО.

На знімку: ми вітаємо — нас вітають.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Уявіть собі цю розкіш

Помітною подією культурно-мистецького життя стала презентація розкішної книги «Суми. Вулицями старого міста».

Щоб уявити собі цю розкіш, згадаймо: на початку минулого століття були дуже модні фотолистки із зображеннями міських краєвидів. Санкт-Петербург мав у своїй колекції 700 таких фотолисток, Київ — 500, Москва — 400, Суми — не набагато менше! У книзі майже 300 фотолисток та фотографій столітньої давнини, що добре ілюструють життя тодішніх Сум — провінційного

повітового міста Харківської губернії. Увічнили Суми для історії і нащадків відомі колись московські фотохудожники Грамм і Макашов.

Цей повноколірний альбом — данина пам'яті засновників Сум, козацькому полковнику Григорію Кондрацьеву та знаменитим сумським підприємцям і меценатам — Харитоненкам, Терещенкам, Сухановим.

Автори видавничого проєкту, кошторисна вартість якого наближається до 500 тисяч гривень, — Юрій Кобиляков, Володимир Соколов та Віталій Шейко. Книгу, за сприяння Сумської міськради та особисто міського голови Володимира Омельченка, видала сумська обласна громадська організація — Центр соціально-гуманітарного розвитку «Рідний край». Генеральний виконавець проєкту — рекламно-видавниче об'єднання «АС-Медіа». П'ятитисячний тираж книги (причому недешевой) розійшовся за місяць! Отже, до 350-річчя міста, що святкуватиметься в Сумах за два роки, мабуть, доведеться робити друге видання. А тим часом «Рідний край» готує не менш амбітні видавничі проєкти — енциклопедичний довідник «Сумщина в іменах», альбом «Скарби Сумського художнього музею» та кількатомну «Сумщину християнську».

Владислав ЖМУРКОВ.

Суми.

Перестрахувалися...

У Луганську працювала комісія департаменту автотранспорту Мінтрансу. Київських фахівців цікавила відповідність роботи міського пасажирського транспорту встановленим нормам і правилам пасажироперевезень. За різними незначними порушеннями складено всього 14 протоколів. У Дніпропетровську, наприклад, їх було значно більше — 160. Проте є одне значне «але». З побоювань бути знятими з маршрутів, у дні роботи перевірки на роботу не вийшла майже половина водіїв, через що постраждали сотні луганчан. Як повідомили в Луганському міськвиконкомі, імена цих перевізників відомі, і, найімовірніше, укладений з ними договір буде розірвано.

Алла АНТИПОВА.

ВІТЧИЗНЯНИЙ СТИЛЬ

Хочеш швидше — вкладай мільйони

Із пуском швидкісного руху залізничних поїздів з Києва до Харкова і Дніпропетровська чимало пасажирів змогли оцінити новий комфорт і сервіс, надані службами Укрзалізниці. Багатьох приваблюють у цих потягах домашній затишок, чистота, обайливе ставлення провідників, а головне — недовга, майже наполовину коротша, ніж раніше, поїздка. І хоч вартість квитків на ці маршрути дещо вища від звичайних, бажаних проїхатися з вітерцем вистачає — заповнюваність вагонів в межах 70 відсотків. Нові послуги Укрзалізниці — це крок до тих стандартів, за якими давно живуть країни Європи. Вітчизняні транспортники і далі йтимуть цим шляхом. Невдовзі, наприклад, планують пустити потяги від столиці до Львова, швидкість руху яких сягатиме 200 кілометрів. Чого це коштуватиме їм, керівники Міністерства транспорту України розповідали представникам ЗМІ на прикладі діючої магістралі Київ—Дніпропетровськ.

— Із пуском швидкісного руху пасажирських поїздів на маршрутах з Києва до Харкова і Дніпропетровська, — сказав заступник Міністра транспорту України Семен Кріль, — істотно поліпшилося сервісне обслуговування тих, хто в дорозі, а головне — значно зросла безпека руху транспорту на цих напрямках. З вини залізничників, наприклад, тут не трапилося жодного ДТП. Такого успіху досягнуто завдяки тому, що на всіх важливих переїздах встановили охорону, суцільне перекриття зі шлагбаумами, освітлення, гумово-кордове та бетонне покриття. Тільки на ділянці від столиці до Дніпропетровська збудували дев'ять транспортних розв'язок, де знято проблему руху в одній площині поїздів і автомобілів. Зробили так, як прийнято в цивілізованому світі. І це лише початок того, щоб довести залізничний транспорт України до європейських стандартів...

Далі журналісти наочно знайомилися з оновленим переїздом 5-го кілометра магістралі Київ—Дніпропетровськ, що перетинає перспект Науки в столиці. Його чергова Лідія Моторна охоче показує своє приміщення, де працює. Язик ніяк не повертається назвати його будкою, як раніше величали таку невеличку, немов на курячих лапах, споруду, бо нинішня скоріше схожа на компактний і красивий офіс, котрий зі смаком умебльовано. Начальник Головного управління колійного господарства Укрзалізниці Михайло Костюк, коментуючи побачене, зауважив:

— Раніше ми мали переїзди двох типів: ті, котрі охороняли, і ті, що мали лише звукову сигналізацію. Останні були малозначущі, майже всі ДТП трапилися на них (у 2002 році, наприклад, на них загинуло майже 150 осіб), причому вночі, коли водії їхали напідпитку чи поспішали з поцупленим з поля. Ось чому

ми прийняли рішення на 30 переїздах поставити охорону, черговим створити належні умови праці, а 36 другорядних закрити, бо можна уявити, які наслідки могли б бути, якби таке ДТП трапилося з потягом з трьомстами пасажирів, що йде на швидкості 140 км на годину. Крім того, переобладнання переїзду — річ дорога, коштує від 200 до 300 тис. гривень, а загалом на оновлення останніх ми витратили шість мільйонів гривень. Ще дорожче обходяться транспортні розв'язки у різних рівнях — шляхопроводи мостового і тунельного типів: сім таких споруд на трасі від столиці до Дніпропетровська стали Укрзалізницею у 28 мільйонів гривень.

Далі, біля шляхопроводу в селищі Українка, що в Обухівському районі Київщини, начальником Управління безпеки транспорту Міністерства транспорту України Юрій Гержод ділився думками з журналістами стосовно того, як у нашій країні виконується «Державна програма забезпечення безпеки руху на автомобільних дорогах, вулицях міст, інших населених пунктах та залізничних переїздах на 2003—2007 роки», затверджена в січні цього року урядом України.

— Усі країни світу добираються поліпшення безпеки руху насамперед за рахунок технічних, — зауважив Юрій Володимирович, — а не організаційних рішень, тобто основні зусилля спрямовують на будівництво віадуків, тунелів, мостів, інших транспортних розв'язок, коли в одній площині не можуть рухатися різні види транспорту. Цим шляхом і ми йдемо. Ось цей шляхопровід у двох рівнях, біля якого ми знаходимось, недавно введено в експлуатацію, і кожен з нас бачить, наскільки стало зручніше, а головне — безпечніше рухатися поїздам і автомобілям...

Володимир ПІДВИСОЦЬКИЙ.

Київ—Обухів.

АНОМАЛІЇ

Жертви «братської любові»

Джим Джонс казав своїм послідовникам, членам секти «На-родний храм», що наближається ядерна війна, в якій вціліють лише два міста — Юкіа в Каліфорнії і Біло-Хоризонте в Бразилії. Джонс разом зі своєю паствою перебрався в Юкіа, а коли обіцяний армагедон не відбувся — у Сан-Франциско. Там секта практикувала моторошний ритуал під назвою «Білі ночі», готуючись до масового самогубства «на знак протесту проти расизму і фашизму».

У 1977 році секта потрапила під пильний нагляд, і Джонс разом з майже тисячею своїх послідовників переїхав до Гвіані. Там вони заснували свій табір — «Джонстаун». У США вже почали непокоїтися зростанням кількості шанувальників божєвільного «гугу». 18 листопада 1978 року в Джонстаун приїхав конгресмен Лео Райан, щоб розслідувати численні повідомлення про порушення прав людини в секті. Джонс не дав йому навіть пройти злітно-посадкову смугу, наказавши відкрити вогонь. Райана і ще чотирьох було вбито, 11 — поранено.

Джонс, котрий вважав себе новим утіленням Христа і Леніна водночас, наказав своїй пастві випити отрути. Першими померли діти, за ними — дорослі. Тих, хто відмовлявся пити смертоносний напій, застрелила охорона «пророка». Самого Джима Джонса знайшли мертвим з кульовим пораненням — чи то він застрелився сам, чи то хтось це зробив за нього.

Майже те саме відбулося з сектою «Парость Давидова», яку очолював Девід Кореш. Коли на їхню комуну, що розташовалася в штаті Техас, звернула увагу федеральна влада, сектанти чинили збройний опір. Кореш пообіцяв: усі, хто перебуває поруч з ним, загинуть у «вогняному апокаліпсисі». Після 51-денної облоги він дотримав свого слова. Коли спецназ ФБР пішов в атаку, комуна загорілася зусбіч. У вогні загинуло понад 70 осіб, зокрема 21 дитина. Більшість із них були дітьми самого Кореша від різних сектанток...

В Америці відомо більш як 3000 «нетрадиційних» сект, деякі з них діють і в нашій країні. Хоча більшість із них нечисленні, у деяких культах перебувають десятки тисяч членів. Експерти вважають, що до різних сект входить 5—10 мільйонів американців. Інші вважають, що це число занижене й оцінюють кількість американців, залучених до сект за останні 15 років, приблизно в 20 млн. осіб.

Хто вони, ці мільйони, хто віддає себе в руки «пророків»? Для більшості це — недоумкуваті фанатики, одержимі манією самогубства. Цей стереотип з'явився через те, що на перші шпальти газет потрапляють лише найгучніші трагедії. Крім жертв «Народного храму» і «Аум Сенріке», кожний з нас пам'ятає і доморосле сумно відоме «Біле братство».

Насправді серед адептів тоталітарних сект набагато більше людей типу жертв Чарльза Міда і його «Тих, хто чекає кінця часів». Мід переконує своїх послідовників віддати йому всі гроші, у результаті чого вони стають бомжами, живуть у нетрищах і харчуються зі смітєвих баків. Оскільки члени секти Міда вербують інших людей, список жертв увесь час збільшується. Проте незначні, ненасильницькі злочини, що їх скоюють люди, котрі опинилися на вулиці, не привертають майже ніякої уваги.

Є секти, що поклали в основу своєї релігії віру в НЛО, на кшталт «унаріанців». Вони вже десятирок років очікують прибуття на Землю прибульців із Плеяд. Інопланетяни, мовляв, поділяться з нами своєю мудрістю, сповістивши про настання «Ери Логіки і Розуму». «Раяліанська церква», в якій перебуває більш як 40.000 осіб з усього світу, теж очікує зішестя інопланетян. Вони вірять, що прибульці висадяться на Землі, коли люди побудують їм посольство. У грудні минулого року раяліани вже побудували макет цього посольства... з піску на пляжі в Маямі!

Але, незважаючи на удавану різницю в ідеологіях і зовнішніх ритуалах, усі секти переслідують одну мету — підпорядкування свідомості людини. Хоча мотивація новоявлених «пророків» може варіюватися від елементарної користі і жаги влади до маніакальної ідеї очищення світу, методи, які вони застосовують, завжди однакові.

Основне місце в психологічній обробці зазвичай відведено яскраво змалюваному кінцю світу, а центральною частиною більшості вчень є не філософія, а детально розроблена культова практика. Використовуючи елементи культових обрядів і вчень різних релігійних рухів, лжепророки створюють ефективну систему заглушення свідомості.

Усі культи також намагаються звести спілкування своїх членів із зовнішнім світом до мінімуму, у кращому випадку оголошуючи всіх несектантів «поптовпачими у гріхах і неучтях», у гіршому — запевняючи, що вони є маріонетками Сатани. Технологія «промивання мізків» неофітів зазвичай містить у собі ізоляцію від суспільства, рідних і близьких, постійний обман і тиск з боку інших сектантів, примус до публічних сповідей, розлад організму і психіки шляхом недосипання, недоїдання, ударних доз вітамінів, холодних обливань і монотонної фізичної роботи. Усе це у поєднанні з нескінченними молитвами, піснопіснями і медитаціями робить психіку навіть здорової людини надзвичайно сприйнятливою до сутесі.

Психологічний тиск під час церемонії і публічних акцій такий великий, що несе загрозу здоров'ю не тільки адептів самозваних «месій». Так, під час захоплення послідовниками Юрія Кривоногова Софійського собору в Києві було заготовлено каністри з бензином і в храмі мали згоріти кілька десятків людей (для себе лідери секти ретельно підготували шляхи відходу). Усе те, що відбувалося, так гнітюче діяло на присутніх, що спровокувало розлад психіки в одного з бійців ОМО-Ну. А число госпіталізованих членів «Білого братства» сягає сотень.

Потрапити під вплив таких «ловців душ» набагато простіше, ніж вивратися з їх чіпких «братських» обіймів. Практично всі, хто намагається порвати з подібними організаціями, відчувають на собі дуже жорсткий пресинг із боку колишніх «одно-вірців», при цьому демагогічні міркування про любов відкидаються, поступаючись місцем звичайному злякуванню, шантажу, а то і фізичному насильству. Крім того, після інтенсивного «промивання мізків» жертвам тоталітарних культів часом потрібні роки для адаптації до нормального життя. Але в будь-якому разі їм пощастило більше, ніж десяткам загиблих, сотням хворих і сотням тисяч людей, котрі стали іграшками в чужих руках, що задовольняють чийсь комплекс і примхи, не усвідомлюючи, що стали жертвами власного легковір'я і злочинного використання старих, як світ, психотехнік.

Олег ДЕНИСОВ.

На знімку: репродукція картини Ієроніма Босха «Рибальський човен».

А базар і нині там,

або Як довго ще триватиме протистояння інвестора і Володимирського ринку?

ПРОДОВЖЕННЯ ТЕМИ

Схоже, угорському інвесторові, що побажав вкласти в українську економіку 100 мільйонів доларів, бюрократичний апарат столиці зумів усе-таки нав'язати власну гру. Успереч своєму бажанню СП «Либідь-Плаза» було змушено подати до господарського суду Києва позовну заяву на Державне комунальне підприємство «Володимирський ринок» з вимогою не чинити перешкод у здійсненні прав орендаря земельної ділянки в районі Либідської площі і звільнити землю, знісши незаконні споруди, які там розташовані. Слухання намічено на найближчі дні.

Ситуація тим паче дивна, що всі структури, відповідальні за те, щоб виконувалися рішення мерії і Київради стосовно розірвання договору на оренду землі з Володимирським ринком і надання майданчика інвесторові для будівництва торговельно-розважального комплексу, було наділено відповідними правами.

17 вересня в газеті «Хрещатик» вийшла стаття, присвячена ситуації навколо «Либідь-Плази». Газета цитує заступника голови Київської міської державної адміністрації Юрія Россаду, котрий на координаційній раді з питань розвитку підприємництва пояснив, що відбувається. Як з'ясувалося, з 1997 року, коли було підписано протокол про наміри будівництва на Либідській площі торговельно-розважального комплексу угорським інвестором, на сесіях Київради не раз порушувалося питання про відведення землі під філію Володимирського ринку. «Я особисто знімав його з розгляду, мотивуючи домовленістю з інвестором, — цитує «Хрещатик» Юрія Россаду. — Однак під час

моєї відпустки це рішення вдалося «протягти»: землю віддали в оренду, але на дуже короткий термін. До того ж без подальшої компенсації витрат. А вони на сьогодні становлять понад 660 тисяч гривень. Гроші пішли на будівництво туалетів, огорожі, асфальтування території, прокладання каналізаційних мереж. Більше жодних споруджень ми не рекомендували там зводити. Тому нинішні орендарі мають звільнити територію. А усіх без винятку підприємців працевлаштуємо на інших ринках. Вважаємо, що інцидент вичерпано».

Тим часом філія Володимирського ринку на Либідській і нині «жива й здорова». Там активно йде торгівля і, за інформацією «ГУ», є навіть «ініціативна група», яка захищатиме цю ділянку до останнього подиху від «інтервентів». Навіть кидаючи під ківш екскаватора своїх дітей. Адже керівництво ринку донині стверджує, що місто вчиняє з ними незаконно, віднімаючи землю на користь інвестора.

У попередній статті («ГУ» № 152 від 15 серпня) генераль-

ний директор СП «Либідь-Плаза» Габор Левенберг заявив, що він не хоче судового розгляду. Однак без судового рішення навряд чи вдасться розв'язати проблему знесення павільйонів базару. До того ж чекати, поки чиновники розберуться між собою, немає коли. Інвестора вже підганяють терміни, адже відповідно до планів 1 жовтня генпідрядник має виходити на майданчик.

Ви запитаєте, хто генпідрядник? Він відомий тільки інвестору, хоча ще 15 вересня було визначено переможця тендера. Його учасники й дотепер не знають, яка з груп-претендентів стала генпідрядником. (Як стало відомо нашій газеті, переможець — це угорські й українські організації такого масштабу, як «Київміськбуд»). Чому не оголошують переможця? Річ у тім, що слідом за оголошенням результатів тендера у встановлений термін інвесторові треба підписати контракт, щоб генпідрядник вийшов на будмайданчик. Майданчик, на який у СП «Либідь-Плаза» є всі законні права, підтверджені документами. Майданчик, який інвестори не можуть відгородити, оскільки незначну його частину займають базар і його майно.

На нещодавньому відкритті угорської національної виставки «Угорщина-2003» були присутні й представники «Транселектро» — угорського співзасновника інвестора. Вони кажуть: «У нас багато хто цікавиться, чому на виставці немає нашого стенда. А що нам тут

робити за цієї ситуації? Поділитися з тими, хто плекає райдужні мрії про співпрацю, своїм гірким досвідом?».

Усе ще сподіваючись розпочати роботу не за рішенням суду, а відповідно до документів, «Транселектро» звернулася до міністра економіки і транспорту Угорщини Іштвана Чиллага, який приїздив на відкриття

Такою має бути вигляд майбутньої споруди на Либідській площі.

Устигнути зрозуміти, чи згорнеться Всесвіт у крапку

29 вересня починається візит в Україну голови Ризигкогу (Держзібрання) Естонської Республіки Ене ЕРГМА. Напередодні цієї події пані Ерма дала інтерв'ю кореспонденту «ГУ». Як з'ясувалося, з Україною її зв'язують найтепліші спогади: «Коли були студентами, ми подорожували автобусом через увесь Союз до благословенного Криму. Це було чудово!

Борщ і зірки

У наметовому таборі під Севастополем робітники із Запоріжжя прийняли нас як рідних. У нас не було грошей, і вони годували нас безкоштовно. Смак українського борщу дотепер асоціюється в мене з Кримом, де я була не раз і на відпочинку, і по роботі. Я добре знала покійного директора астрофізичної обсерваторії академіка Северного. Це була провідна обсерваторія в СРСР, а я ж вивчала фізику зірок.

От і в жовтні, після завершення візиту до Києва, планую частину відпустки провести в Криму. На жаль, у вашій столиці я була тільки проїздом.

Думати про справу, а не про термін

Говорячи про сьогоденні українські реалії, Е. Ерма каже, що про всі новини дізнається із західних і російських каналів. Тому мало чула, скажімо, про суперечки навколо конституційної реформи. Але до політики в Київ обіцяла розібратися в їх суті.

В Естонії теж витає ідея вдосконалення влади, — розповідає вона. — Пропонується, наприклад, обирати главу держави не в парламенті чи колегії виборників, а всенародно. Вже вирішено, що за всенародного обрання термін повноважень президента буде збільшено до шести років, і його не можна буде обирати повторно. Щоб думав про справу сьогодні, а не готував ґрунт для переобрання...

Були пропозиції, щоб об'єднати функції прем'єра і президента. Але це означало б перехід до президентської республіки, а в нас за Конституцією вона парламентська. Президент у нас має, скоріше, моральну владу. Хоча жоден закон не набирає чинності без його проголошення. Навіть якщо його прийнято парламентом одногласно. Утім, я пам'ятаю лише один такий закон — про підвищення зарплати депутатів...

У політику — зі сторони

Керувати парламентом з академічного міста Тарту мою співбесідницю покликали молоді політики партії Res Publica. Вони зробили ставку на поєднання молодого запалу, енергії з досвідом і зв'язками «тих, кому за п'ятдесят» і хто стояв осторонь політики в бурхливі 80—

90-ті роки.

Після перемоги Res Publica на виборах і призначення її лідера прем'єром Е. Ерма обіцяла посаду міністра освіти і науки. Але потім соратники по партії запропонували балотуватися на посаду спікера.

Ця посада — своєрідний виклик і шанс ще раз перевірити свої можливості, — каже пані Ерма. — Хотілося б сподіватися, що нам вдасться зробити так, щоб Тоомпеа (височина, на якій розташований палац парламенту. — В. С.) жив не за своїми законами, а за законами Естонської Республіки. Щоб ми не уподібнювалися членам полібюро, що будували комунізм винятково за кремлівськими стінами. Сподіваюся також, що нам вдасться уникнути безглузлого протистояння між опозицією і коаліцією.

У чоловіків занадто висока розумність

— У своїй «тронній промові» в парламенті ви закликали жінок Естонії до активної політичної діяльності...

— В Естонії більш як 50 відсотків населення — жінки, втім у парламенті вони мають лише 19 із 101 місця. Більшу частину життя я прожила в оточенні чоловіків. У багатьох наукових комісіях була єдиною жінкою. За моїми спостереженнями, якщо чоловіки разом, діє інстинкт «череда»: хтось має бути ватажком. Багато з них досить посередні, але з великою розумністю. Ось приклад: я зараз веду в Єврокомісії робочу групу «Кар'єра жінок у науці», і мені розповіли про повчальне спостереження. Заповнюючи заявку на роботу експерта, чоловік на запитання про сферу компетентності зазвичай пише «фізика», тоді як жінка вказує конкретну галузь фізики. У жінок вища самокритичність. І це — одна з причин не надто успішної кар'єри.

Нетиповий спікер

Ене Ерма — спікер нетиповий. Вона вважає, що не варто сидіти сиднем у замку Тоомпеа і що не соромно ходити по магазинах. Новий спікер відмовилася було від службового «Мерседесу» — заявила, що може їздити на дешевій машині. Службі протоколу було важко переконати її, що друга особа держави просто не може їздити «як усі».

Довідка «ГУ». Ене Ерма народилася 29.02.1944 р. Вчилася у Тартуському і Московському держуніверситетах. Кандидатом фізико-математичних наук стала в 28 років, доктором — у 40. У 1972—1974 рр. працювала в Інституті фізики й астрономії АН Естонської РСР, у 1974—1988 рр. — в Астрономічній раді АН СРСР. З 1988 р. — професор астрономії в Тарту. У 1999 р. — віце-президент АН Естонії. З 2003 р. — голова парламенту Естонії.

Була членом багатьох міжнародних рад і фондів, виконавчим секретарем астрономічного журналу, нині — член комітету «Наука й етика» Загальноєвропейської академії, керівник експертної групи з розширення на Схід програми «Жінки в науці», радник Комітету з науки і суспільства Євросоюзу, референт наукового журналу і член-кореспондент фінської академії. Член Тартуського академічного тенісного клубу. Володіє естонською, російською, англійською і польською мовами.

Безжалісний протокол змушував не раз хвилюватися.

— Пригадую, який шок пережила під час приїзду португальського президента. На прийом до президента Естонії треба було прийти у вечірньому вбранні і при орденах — у мене був Valge Taht (естонський орден Білої зірки. — В. С.). Але буквально за 20 хвилин до виходу принесли величезну коробку з важезним орденом, яким мене нагородив португальський гість. Увесь вечір хвилювалася, як би його голки не впилися в тіло!

Усі ніколи не можуть виграти

Схоже, доктору астрономії важко примиритися з розбіжністю етичних принципів учених і політиків:

— Учені ніколи не переходять на особистості! — запевняє пані Ерма. — А в політиці... Спершу хочуть людину скривдити, зробити її посміховиськом, іноді — шантажувати, а потім уже переходять до справи.

У політиків зовсім інший спосіб мислення. Одна з партій перед виборами обіцяла, що у разі її перемоги виграють усі. Під час дискусії з її представником я сказала, що така постановка питання суперечить святому закону збереження енергії.

— Опоненти докоряють вам за 24 роки навчання і роботи в Москві...

— Я ніколи не соромилася цього факту моєї біографії. У Москві тоді була наука світового класу, тому я там і залишилася. Нагадаю: це було в той

Тамаш Беркі заявив «ГУ»: «Будапешт хоче, щоб наш інвестор почав працювати в Україні. Ми поки що не ставили перед собою конкретну мету винести проблеми «Либідь-Плази» на урядовий рівень. Але будемо змушені почати серйозну розмову, якщо плани інвестора опиняться під загрозою зриву».

У вже згаданій статті в газеті «Хрещатик» начальник Головного управління земельних ресурсів Анатолій Муховиков назвав конфлікт між інвестором і підлеглою місту структурою «штучним», а проблему «надуманою». А ви як вважаєте?

Яна СТАДІЛЬНА

Врода як аргумент

Прем'єр-міністр Італії Сільвіо Берлусконі заявив, що однією з причин, з якої американські інвестори повинні вкладати в італійську економіку, є привабливість італійських секретарок. «Італія — велика країна, щоб у наші дні в неї вкладати. Підтвердженням цьому може бути факт, що італійський прем'єр-міністр інвестував у неї всі свої гроші», — сказав Берлусконі бізнесменам на Нью-Йоркській фондовій біржі. «Інша причина, щоб вкладати в Італію, — те, що в нас менше комуністів. Коли я прийшов у політику, їх було 34%, зараз вони становлять лише 16%. І ще одна причина для інвестицій в Італію: у нас вродливі секретарі», — зауважив він.

Біблія для феміністок

Німецька Євангелічна церква випустить у 2004 році Біблію, переведену на «феміністську мову». До роботи над цим проектом залучено більш як 50 перекладачів. Вони переписують будь-який фрагмент Святого Письма, де, з погляду сучасних активістів боротьби за права жінок, має місце дискримінація за статевую ознакою. При цьому, взявшись редагувати Іоанна, Матвія, Марка і Луку, Німецька Євангелічна церква стверджує, що використовує «неупереджену і благочестиву» мову. Приміром, слово «апостол» буде замінено на «апостол і апостолиня», а такі звертання, як «Господь» і «Отець Наш», буде вилучено.

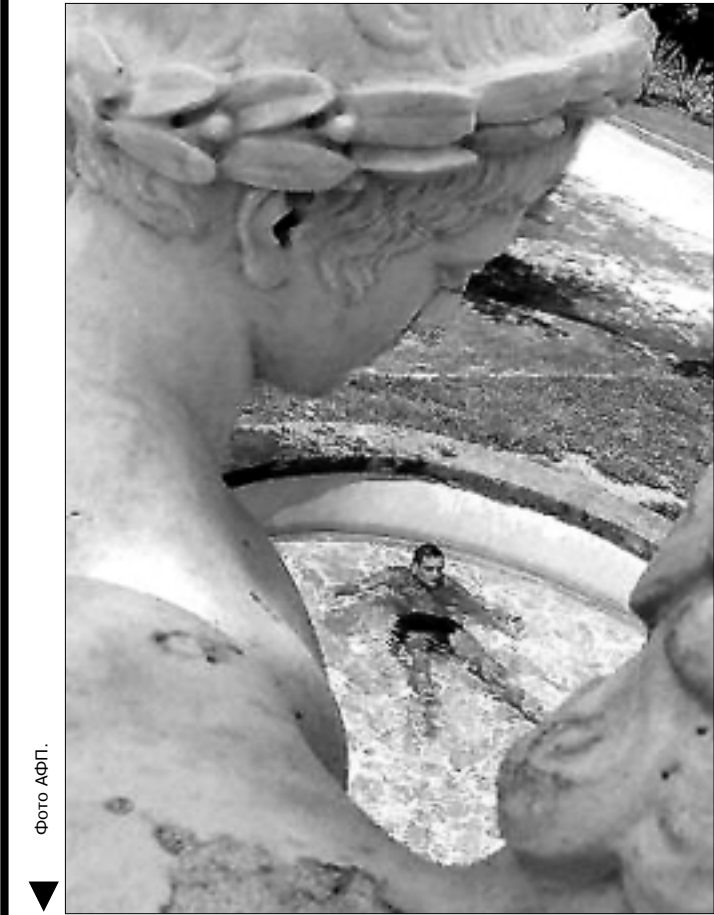
Будуйте фонтани!

Небувала спека нинішнього літа в Європі може свідчити про небезпечні зміни клімату. Такого висновку дійшли експерти швейцарського Консультативного органу з питань кліматичних змін.

У їхній доповіді сказано: такі зміни клімату спостерігаються вже понад десять років і тепер укрій висока температура може стати звичайним явищем. За даними дослідників історії погоди, літо, яке минуло, в Європі було найспекотнішим за період з 1540 року, коли Рейн виход до розмірів струмка.

У Франції через спекотну погоду цього літа загинуло більш як 11 тисяч осіб, в Італії — понад 4 тисячі.

На знімку: у Неаполі туристи рятувалися від спеки у фонтані.

Дві течії історичної науки зливаються в одну

У Кам'яниці-Подільському завершився II Міжнародний (384 учасники з 14 країн світу) конгрес істориків «Українська історична наука на сучасному етапі». 11 академіків і членів-кореспондентів НАН, 14 академіків галузевих академій, понад 100 докторів та 160 кандидатів наук виступило в 49 секціях та підсекціях.

Ідея ця народилася в діаспорі. Задум кожні три роки проводити такі форуми (перший був у Чернівцях у 2000 році) взявся здійснити президент Українського історичного товариства, голова Наукової ради Світового конгресу українців, редактор журналу «Український історик», голова історичної секції Української вільної академії наук у США Любомир Винар.

У Кам'яниці ідея потрапила на благодатний ґрунт у держуніверситеті, торік очоленому істориком, професором Олександром Завальняком. За цей час вуз прийняв 19 міжнародних, всеукраїнських та регіональних конференцій. А недавно його відзначено нагородою Європейської ділової асамблеї (Оксфорд) за високої темпи росту закладу. Університет, каже ректор, виконує заповіт свого творця Івана Огієнка: набувати рівня європейського вузу.

Під час конгресу відзначено 40-річчя виходу у світ журналу «Український історик» (тепер він виходитиме і в Україні), й ще одне 40-річчя — Українського генеалогічного і геральдичного товариства, заснованого за океаном. Утім, в Україні вже тринадцятий рік діє його молодший побратим — Українське геральдичне товариство, народжене у Львові.

Форум показав: українські історики прагнуть об'єднати зусилля у дослідницькій та видавничій роботі, покінчити з поділом науки на вітчизняну і зарубіжну, творити єдину ук-

раїнську історіографію, поставити її на службу нації та державності. Ці наміри науковців потребують державної підтримки, надто ж у гуманітаризації освіти, відновленні духовно-культурної єдності між поколіннями. А реально маємо мізерію навчальних годин з історії та культури України у вузах, особливо технічних.

Необхідне, вважають дослідники, об'єктивне висвітлення складних подій, які досі трактуються неоднозначно. Держава, яка себе поважає, не може замовчувати правду про Волинську трагедію, голодомор, Переяславську угоду.

У Кам'яниці, де недавно з вини влади пожежа знищила унікальні документи Державного архівного фонду, за свідченням директора Держархіву Хмельницької області Петра Слободянюка, й

до пожежі в розшуку перебували сотні цінних справ та унікальних видань. Тож історики не могли не говорити про архівне будівництво, повернення вивезених архівів, видання путівника з архівних збірок, переданих із за кордону, розшук (з допомогою Генпрокуратури України!) останнього тому «Історії України-Руси» Грушевського.

Голова Хмельницької облдержадміністрації Віктор Лундишев зачитав учасникам конгресу привітання Леоніда Кучми: «Перед нами, українцями, сьогодні головне питання: чи зуміємо ми закріпити і зберегти нашу державність. За допомогою науковців ми повинні розв'язати міраж, нібито хтось розв'яже за нас наші проблеми. Від державних структур, а не від діаспори, слід вимагати діяльної участі в долі українства не лише на території України, а й у світі». Це відзначив у привітанні конгресу останній президент УНР в екзилі, почес-

ний професор університету Микола Плав'юк.

Обидва президенти говорили нібито про те саме...

Держструктури були представлені на рівні обласного керівництва. Хоча всі дуже чекали Голову Верховної Ради України Володимира Литвина, чії історичні праці цінують у колах дослідників. А ще — Міністра освіти і науки України Василя Кременя, керівника управління гуманітарної політики адміністрації Президента Володимира Голуба, голову Держкомархіву Геннадія Борака, імена яких значилися в програмі.

Хочеться сподіватися: державні мужі почують резолюції конгресу. Особливо «клопотання про перетворення Кам'янець-Подільського державного університету в національний та присвоєння йому імені першого ректора Івана Огієнка». Громадськість, і світова теж, ось уже 12 літ вимагає цього, а чиновники позичають у сірка очі. Невже в Кабміні беруть до уваги доноси «вічно вчорашніх» про те, нібито Огієнко — ворог, співпрацював із фашистами? Хоч ще 1998 року тодішній керівник СБУ Деркач відповів: жодних документів про це в архіві СБУ немає. То чи не час поставити крапку?

22 жовтня цього року університет у Кам'яниці відзначить 85-ліття. Може, хоч до цієї дати він отримає право називатися іменем Огієнка?!

Віра ШПИЛЬОВА, Іван ІЛЛЯШ.

Хмельницька область. Редакція висловлює подяку оргкомітетові конгресу за надану Вірі Шпильовій можливість виступити на форумі з доповіддю «Сучасна історія України на сторінках газети «Голос України».

А враження залишаться

У 500-літньому Бахчисарайі сьогодні національне свято кримських татар — Дервіза байрам (Входжу у світ). Це обряди прощання з літом і театралізована вистава Кримсько-татарського драмтеатру, і національна кухня, і конкурс «Бахчисарай-хоже» (Дівчина Бахчисараю), змагання вершників, півнячі бої, атракціони... Одне слово, розваги до ранку! Досі святкує 2500-ліття і Євпаторія. Туристи відтукуються на принади Криму.

Кількість прибулих з початку року на відпочинок сьогодні досягла 4,5 мільйона.

Лише цього року відкрито десятки маршрутів оздоровчого, спортивного, військового, пізнавального, культурного, наукового, релігійного, етнічного, екологічного, сільського, крилатого, підводного, кінного туризму. Нинішня хвиля його розвитку вже почала змінювати на краще зовнішній вигляд селищ і цілих регіонів півострова.

У Тарханкуті, Судаку, Балаклаві, Сімеїзі, біля мисів Март'яна і Ай-Тодор, скель Адалар, де дно моря схоже на казкові пейзажі з фільмів Кусто, стає дедалі більше центрів підводного туризму. В Красноокм'яниці, Багілімані, Ялті, Форосі — скелелазних. Чатирдаг, Карабі, Довгоруківська і Ай-Петрінська яйли комфортніше стали приймати спелеотуристів. Великі спортивні змагання і шоденні піруети віндсерфінгістів тривають майже до зими в Севастополі, Оленівці, на Тарханкуті, Казантипі, пляжах від Сак до Євпаторії. Парапланеристи дедалі рясніше розвічують небо над Меккою повітряного туризму Коктебелем. Більше стало вело-, авто-, пішких туристів на всьому півострові...

Та, на жаль, ще чимало й такого, що може засмутити. Незважаючи на проголошену владою офіційну заборону торгувати на набережних і пляжах, скрізь вони й після піку сезону схожі на базари. Немає проходу від них і на всіх популярних місцях півострова, аж до важкодоступних гірських. На Ай-Петрі, де на п'ятачку чадять 50 шашличних мангалів. Вони вже почали впливати на показники приладів єдиної в Криму метеорологічної станції, яка разом з п'ятьма подібними всієї України входить у Всесвітню метеоорганізацію. У Лівадійській селищній раді твердять: дозволів на це не видавали. Торговці запевняють — вони їх мають усі, а ялтинська прокуратура мовчить. Деревя у цій заповідній зоні вирубують, а скелі мальовничого плато бетонують... Довершує антирекламу цього унікального за красою, але вже спаскудженого, місця півторакілометрова чорна пляма — згарище від реліктових гірських сосен.

Шалені ціни не лише в Ялті. Сезонники бачать не туристів, а споживачів. Прагнуть швидкої вигоди за рахунок загальної не багатих відпочивальників. Після численних моральних і фінансових збитків змушують чималу кількість розчарованих Кримом гостей відмовлятися від наміру приїхати сюди ще раз, особливо тих, хто має досвід відпочинку за кордоном, навіть у сусідніх Болгарії й Туреччині. Там такої «нахабної, жадібної і нав'язливої» торгівлі не побачиш. А Крим і цього сезону не зміг очиститися від ще однієї давньої біди — кримінальних «гастролерів» і «підприємців» з почерком Остапа Бендера. Це вони чатують на фактично не існуючих автостоянках, входах на пляжі, спусках до моря і підйомах в гори, розставляють шлагбауми і вимагають гроші у бажуючих під'їхати ... до дитячих комплексів, лікарень, поліклінік і пологових будинків.

Прикро й те, що шалені курортні гроші і понині майже не доходять до регіональних бюджетів. Не вдалося дати ради і нововведеним місцевим податкам. Влада міст і селищ ще не навчилася їх збирати. Не змінила співвідношення тіньових і легальних коштів на користь останніх. Досі найбільшою «темною дірою» в бюджеті лишаються неорганізовані відпочивальники. Та й сьогодні курортні путівки збагачують не так «аборигенів», як великих турсервісних підприємств. За об'єктивними оцінками фахівців, Крим, економіка якого дає в рік 2 млрд. гривень прибутку в бюджет, цього літа збагатив «тіньовиків» щонайменше на 700 мільйонів гривень. Це перевищує параметри усього минулорічного бюджету автономії.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Віталій Жежера.

Сім'я вечера в Інтернеті...

В Інтернеті з'явився перший український флеш-серіал (флеш — короткий комп'ютерний мультфільм). Серіал зветься «Сім'я Гришенків». Сім'я не мала, ось вона, на малюнку. Це ніби модель, що показує, як суспільство реагує на соціально-політичні вибрики епохи.

Серед авторів серіалу є яскраві імена. Передусім режисер Степан Коваль (головна європейська нагорода в Берліні за мульт-трек «Йшов трамвай №9») і ще один наш відомий режисер-аніматор — Адріан Сахалтуєв. Сценаристи Ян Таксюр та Олександр Володарський. Організували справу інтернет-газета «ForUm» і компанія «Суспільний діалог». Художній керівник проекту — Віктор Шендерович, автор російських теле-«Кукол».

На прес-конференції в Києві Шендерович сказав: коли йому це запропонували, він спершу відмовився («бо зарубіжний сатирик це нонсенс»), та згадав про знайомих йому наших сатириків й згодився працювати. «Але я приніс із собою лише фужер для гумору, а наповнювали його Таксюр і Володарський».

Журналістів чомусь цікавило: чи це

не політичне замовлення і чие воно? Справді, оті Гришенки часто згадують одних політиків і майже не згадують інших. Шендерович: вам так здається, нас цікавила типова українська сім'я, в якій, мов у краплі води і т. д.

Після перегляду перших двох серій «гришенкіані» хочеться уточнити: ця сім'я не так «типово українська», як «типово-київська» — з власнотивою Києву вічною вторинністю, туючо бан-дерофобією й не менш тупим декоративним українолюбством.

Це той Київ, що пишається відсутністю власних ознак й висміює провінцію, в якій ті ознаки ще є. У першій серії Гришенки одержують посылку зі Львова: кум прислав годинника, що відстає на 60 літ. Тут — сміятися? Але ж, хлопці, в Україні більшість годинників відстають взагалі літ на 80. Тому здається, що в авторській групі найбільший іноземець — зовсім не Шендерович.

Утім, якщо це зачіпає за живе, то, може, гришенкіана чогось і варта. Український користувач Інтернету може знайти серіал за адресою www.7ya.org.ua. А решті доведеться почекаати телевізійної версії.

«Київ музик фест'2003»

ФЕСТИВАЛІ

Цей (вже чотирнадцятий) міжнародний фестиваль триватиме з 27 вересня до 4 жовтня у найкращих залах столиці: Національній філармонії, Українському домі, Будинку органної та камерної музики, Національній музичній академії, Михайлівському Золотоверхому соборі й Трапезній церкві лаври. Вхід всюди вільний!

Заплановано 7 симфонічних, 13 камерних, 5 хорових, сольних програм; виступ оркестру народних інструментів, пісенний концерт пам'яті Білаша. Наукова конференція й презентація нових видань — традиційні супутники концертів «Фесту».

Очікується приїзд сузір'я знаменитостей: віолончеліста Івана Монігеті (Швейцарія), Марії Чайковської (Москва), піаністів Жана Дюре (Франція) та Сані Дракулич (Хорватія), кларнетиста В'ячеслава Казикіна (Франція), скрипалів Едуарда Ідельчука (Фінляндія) та Армена Марджаняна (Вірменія), органістки Євгенії Лісциної (Латвія). Окресом «Фесту» стануть концерти всесвітньо відомих українських зірок: Національного симфонічного оркестру, оркестрів «Київська камерата», «Київські солісти», хорів «Київ», «Хрешчатки», дуету Ірина

Алексійчук — Юрій Кот та авангардового піаніста Євгена Громова. Дебютант фестивалю — хор «Відродження» Криворізького музучилища. Приїдуть також Національний Одеський філармонічний оркестр, камерний оркестр «Лік домер» (Донецьк), камерний хор «Глорія» та камерний оркестр «Леополіс» (Львів), камерний хор імені Бортиянського (Чернівці).

Серед 58 прем'єр «Фесту» — поема-кантата «Гамалія» Мирослава Скорика (на честь його 65-річчя буде окремий концерт), «Літургія Миру» архієпископа Іонафана (Єлеських), «Миті Поезії та Музики» для сопрано та ф-но Валентина Сильвестрова, шойно знайдений твір Івана Карабиця «Диско-хоровод» для кларнета і ф-но. Взагалі в пам'ять засновника «Фесту» Івана Карабиця прозвучать його симфонічні твори та присвячені йому «Прощальна серенада» Валентина Сильвестрова, «Спомин-поема» Вадима Ракочі. А ще відбудеться презентація меморіальної збірки «Vivere memento».

Організатори фестивалю, за традицією, — Мінкультури, Національна спілка композиторів та Центр музичної інформації НСКУ.

Прес-центр фестивалю.

КАЛЕНДАР

Хто знав, як воно обернеться

Сьогодні став 50-літнім Микола Рябчук — письменник, критик, перекладач, публіцист.

... У автора цих рядків є вдома товстий зелений том з золотим написом «Марієтта Шагинян, збірник сочинень», але під ту палітурку засобачено зовсім інше — всілякі першодруки часів перебудови, й у тім числі Рябчукові «Маленькі трагедії», що раніше були самвидавські, підпільні, а 1990 року їх опублікував харківський журнал «Прапор». Тоді думалося: ось як здохне перебудова й знов прийдуть до влади «ті-що-вчора» — таємно читатиму вечорами цю зелену книжку.

Хто ж знав, як воно обернеться?! Справді, «ті-що-вчора» знов прийшли до влади. Але їм уже не було діла до того, що ми читаємо, бо вони клопоталися облаштуванням своєї незалежної (від нас) України, яку вони ніжно назвали «наша молода держава».

А що ж Рябчук? А Рябчук спересердя покинув творити вірші з прозою й почав писати книжки, в яких постійно нагадував «молодій державі» про її справжній, зовсім не дівочий, вік. У нього щодо цього є чудова формула: мовляв, не плутайте амністію з амнезією!

Це — якщо коротко. А докладніше — у його книжках «Від Малоросії до України», «Проблеми українського Фауста» і «Дві України: реальні межі, віртуальні війни». Презентація останньої у Львові, на недавньому форумі видавців, тривала півтори години замість 45 хвилин. Аудиторія не хотіла відпустити автора.

Рябчук тепер, можливо, є тим, що зветься по-сучасному «політологом», але в тім сенсі, в якому «політологом» колись був несамолюбивий Іван Вишневський, гроза грішників і лицемірів. Тому серед намілено-толерантних державних політологів Рябчук не числиться. Ну, то й Бог з ними: у Рябчука є своє, хай і мале, коло інтелектуалів-однодумців, перелеску в журналі «Критика» — одному з небагатьох в Україні видань, що знають ціну істини. Та й перекладають Рябчука, як мало кого з наших — англійською, німецькою, сербською, хорватською, польською, російською.

...Чим би закінчити оці кілька рядків? Ага! Я чомусь завжди думав, що Рябчук набагато старший — десь як ото неспиритиренні дідусяні нашого неостріляного ренесансу. А він, слава Богу, виявився молодшим. Отже, у нас ще буде що почитати!

Христофор ГРУША.

На малюнку: портрет Миколи Рябчука роботи Юрка Коха.

19 вересня. Крим. Президенти України Леонід Кучма, Росії Володимир Путін, Казахстану Нурсултан Назарбаєв та Білорусі Олександр Лукашенко підписали договір про створення Єдиного економічного простору.

20 вересня. Щорічна багатоетапна крейсерська регата «Вітрильна осінь 2003» — «Осінь під вітрилами» стартувала на Київському водосховищі.

21 вересня. Традиційний благодійний «Пробіг заради життя», мета якого — підтримати людей, котрі живуть з вірусом СНІДу, відбувся у столиці України.

24 вересня. Донецьк. Похорон голови правління державної холдингової компанії «Спецшахтобуріння» Олександра Астраханя, який у 1981 році був заступником міністра вугільної промисловості України.

22 вересня. Полтава. Урочистості з нагоди 100-річчя відкриття у місті пам’ятника видатному українському письменникові Іванові Котляревському.

23 вересня. Одеська область. Міністр транспорту України Георгій Кірпа на будівництві залізничного вокзалу в місті Роздільній.

25 вересня. Відбулося чергове пленарне засідання VI сесії Київради XXIV скликання.

Україна олімпійська: 1952—2004

(Початок на 1-й стор.).

Імена Марії Гороховської, Ніни Бочарової, Віктора Чукаріна, Дмитра Леонкіна та Якова Пункіна відкрили олімпійську історію нашої країни. Хоча сьогодні дехто з доморослих істориків намагається накинати думку, що олімпійська Україна відбулася лише 1996 року в Атланті, де вперше виступила збірна незалежної держави. Якщо погодитися з таким літочисленням, то з нашої історії слід геть-чисто викреслити й Київську Русь, і Запорозьку Січ, і багато чого іншого, що становить національну гордість українців. Негоже бути манкуртами у власній країні!

У матеріалах нової рубрики, яка виходитиме щосуботи і авторами якої виступатимуть відомі спортивні журналісти, ми повернемося до витоків нашого олімпізму, пригадаємо видатних представників українського спорту, які свого часу вразили світ не тільки рекордними секундами, метрами, кілограмами, а й виявили надзвичайну волю, мужність. На жаль, інтерес до українського спорту — я навмисне підкреслюю — українського — останніми роками зусиллями не надто обтяженим знанням нашої історії журналістів (та й ніде правди діти — і спортивних функціонерів) помітно підупав, що і призвело до відторгнення від спорту мільйонів молодих людей.

Чи добре це? Погано, бо так ведеться, що людина виховується на прикладах, гідних наслідування, а замість українців на екранах ТБ, на сторінках газет і журналів «гуляють» зірки «Формули-1», НБА, НХЛ тощо. Так, це великі змагання і видатні спортсмени, але це не наші змагання і не наші зірки. Я не раз бував у США, звичайно ж, студіював місцеву пресу та ТБ. І ось що виявив: про змагання навіть світового рівня (скажімо, з футболу), якщо там не виступають американці, крім коротких інформацій, ви нічого більш не знайдете. Американці не байдужі до спорту, швидше навпаки, але вони виховують свою молодь на власних прикладах, утверджуючи у такий

спосіб переваги американського способу життя.

Забуваючи власну спортивну історію, ми позбавляємо себе спадкоємності й національної гідності, бо людина живе не тільки нинішнім днем. Мені довелося виступати на іграх у Мельбурні, потім бути свідком ще 14 олімпіад у ролі спецкора. І, повірте, в будь-якій більш-менш спортивній країні варто запитати спортсмена чи тренера, і він неодмінно, перелічуючи своїх, назве й видатних українських чемпіонів.

Сьогодні ми нарікаємо на запевпад українського спорту (досить лише згадати недавні чемпіонати світу з гімнастики, де ми взагалі вперше залишилися без медалей, та легкої атлетики з нашими чотирма «бронзами»). Нарікаємо на труднощі з фінансуванням підготовки спортсменів навіть до олімпійських ігор, нарікаємо на від'їзд наших спортсменів і тренерів жити та працювати за кордон, нарікаємо на зниження інтересу молодих людей до спорту, що, у свою чергу, призводить до скорочення припливу талантів.

Усе це так. Але це ще не вся правда.

У 1952 році життя в Україні, практично зруйнованій під час війни, лише почало налагоджуватися. У Києві, скажімо, був єдиний 25-метровий плавальний басейн, а Анатолій Драпей, демобілізований зранений солдат, уже встановлював світові рекорди. На місці нинішнього готелю «Спорт» був Палац спорту (побудували його ще у 1913 році), де відточили свою майстерність Бочарова та Чукарін, пізніше — Лариса Латиніна, Борис Шахлін, Юрій Титов, олімпійські чемпіони. У Запоріжжі, вважай просто неба, бо борцівських залів у сучасному розумінні не було, набував майстерності Яків Пункін, який понад три роки провів у фашистському концтаборі. А в Гельсінкі він не мав рівних серед світової борцівської еліти.

Отже, висновок напрашується сам по собі — долю золотих медалей визначають не самі лише матеріальні умови, а насамперед воля і наполегливість людини,

ДОСЬЄ «ГОЛОСУ УКРАЇНИ»

За півстоліття виступів українських спортсменів на літніх олімпійських іграх завойовано 210 золотих медалей. Найбільший успіх супроводжував нас 1980 року, коли українці, які становили майже чверть складу збірної команди СРСР, стали володарями 41 золотої медалі.

Досі не перевершено рекорд гімнастки Лариси Латиніної, яка на трьох олімпіадах завоювала дев'ять найвищих нагород. Українці перемалили практично в усіх видах спорту, представлених на іграх, і наша країна по праву входить до «клубу переможців», який налічує не більш як десять країн.

У 1996 році на літніх Олімпійських іграх в Атланті (США), коли вперше виступила команда незалежної України, десять спортсменів стали чемпіонами. Ця цифра й має стати орієнтиром для нових поколінь українських олімпійців.

уміння перемагати передовсім самого себе. Нині кумирами молоді часто стають зірки поп-музики та естради. І в цьому нема нічого поганого. Але це, я би сказав, пасивне захоплення без зворотних дій — співаком чи музикантом треба народитися. А зовсім недавно у нашій країні в кумирах були чемпіони і рекордсмени, з них брала приклад молодь, їх ус-

піх намагалися повторити і перевершити. Так народжувалися нові чемпіони та рекордсмени. Не слід забувати, що увага суспільства, мільйонів людей до спорту, до зірок — теж дуже важливий чинник прогресу у цій сфері людської діяльності.

Відкриваючи цю рубрику, ми сподіваємося, з одного боку, привернути увагу молоді і нагадати старшому поколінню про їхніх кумирів — з другого.

Та не тільки історією життям нова рубрика. Ми розповідатимемо також про підготовку українських спортсменів до Ігор в Афінах — про проблеми, плани та досягнення, тобто теж намагатимемося допомогати долати труднощі, які постають на цьому шляху. Немає сумніву, що увага до підготовки олімпійців з боку газети Верховної Ради України сприятиме дійовому та повноцінному розв'язанню завдань, які стоять і перед спортсменами, і перед спортивними функціонерами. Принаймні домагатимемося цього.

Читайте наші матеріали!

Ведучий рубрики
Ігор ЗАСЕДА,
призер XVI Олімпійських ігор,
заслужений журналіст України.
На знімках: попереду команди СРСР на Олімпійських іграх у Гельсінкі Яків Куценко; Ігор Заседа в олімпійському басейні Гельсінкі та нині.

ємствах. Назву лише одну цифру, що свідчить про масштаби діяльності фонду. За ці роки вдалося залучити і роздати журналістам-ветеранам допомоги грошима, товарами і ліками на суму майже триста тисяч гривень.

Часом дивуєшся, де тільки сили бере ця невиліковно хвора, але мужня, вольова й сильна жінка на подолання горя і складнощів особистого життя, на керівництво Радою ветеранів, фондом, ветеранським кооперативом? На все її вистачає, все у неї під контролем!

Понад п'ятдесят років життя віддала журналістиці і журналістам Валентина Зданевич. П'ять років тому її відзначено орденом Княгині Ольги. Заслужено. А скільки добрих справ зроблено після цього! Не перелічити навіть у коротенькій замітці. І запитуєш себе: чи не вона, Валентина Зданевич, мала б стати володарем довічної стипендії Президента України?

З ювілеєм тебе, дорога Валюшо! З роки й води тобі на довгі-довгі роки!

Леонід КОЗИРЕНКО,
журналіст-ветеран.

ОГОЛОШЕННЯ

Господарським судом Автономної Республіки Крим (м. Сімферополь, вул. К. Маркса, 18) порушено справу № 2-1/12396-2003 про банкрутство Відкритого акціонерного товариства «Феодосійська тютюнова фабрика» (поштова адреса: 98111, Україна, Автономна Республіка Крим, м. Феодосія-11, вул. Дружби, 62; поточний рахунок 26007261352001 у Феодосійському філіалі КБ «Приватбанк» м. Феодосії, МФО 384351, ЄДРПОУ 00383136).

Розпорядник майна — Сидорович Анна Мар'янівна (ліцензія серія АА № 140410 від 17.06.2002 року; адреса: 79044, м. Львів, вул. Генерала Чупринки, 56 Б/4; тел. 41-71-76).

Письмові заяви кредиторів приймаються протягом 30 днів від дня опублікування оголошення.

Господарський суд Запорізької області, 69001, м. Запоріжжя, вул. Шаумяна, 4, постановою від 14.08.2003 р. по справі № 20/41 визнав банкрутом Дочірнє підприємство «Завод залізобетонних виробів» БАТ «Запорізьськебуд», код ЄДРПОУ 01349762, 69600, м. Запоріжжя, ДСП-589, вул. Димитрова, 54, та відкрив ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено Василенко Р. В., ліцензія № АА 419242. 69002, м. Запоріжжя, вул. Червоногвардійська, 40, оф. 6.

Товариство з обмеженою відповідальністю «**Кирилівське**», с. Кирилівка Волноваського району Донецької області, 85753, (ЄДРПОУ — 32362833) повідомляє про зміну своєї назви на товариство з обмеженою відповідальністю «Аграрне підприємство «Данко» та своєї юридичної адреси: на вул. Радянська, 51, м. Волноваха Донецької області, 85700.

ТОВ «Техцентр», код ЄДРПОУ 31836780 повідомляє про свою ліквідацію претензії пред'являти протягом двох місяців за адресою, м. Запоріжжя, вул. Гоголя, 118, телефон (80612) 57-16-44.

ТОВ «КватроПром», код ЄДРПОУ 32292206 зареєстроване в Орджонікідзовському р-ні за адресою: пр. Маяковського, буд. 3а-45, повідомляє про свою ліквідацію, претензії пред'являти протягом двох місяців по телефону (80612) 57-16-44.

ТОВ «Південтехкомплект», код ЄДРПОУ 31576096 зареєстроване в Орджонікідзовському р-ні вул. Антенна, 18а/1, повідомляє про свою ліквідацію, претензії пред'являти протягом двох місяців по телефону (80612) 57-16-44.

ТОВ «Агромаш», код ЄДРПОУ 32242967 зареєстроване в Орджонікідзовському р-ні за адресою: вул. Перемоги, буд. 63, повідомляє про свою ліквідацію, претензії пред'являти протягом двох місяців по телефону (80612) 57-16-44.

ТОВ «Торгтранс», код ЄДРПОУ 32149866 зареєстроване в Орджонікідзському р-ні за адресою: вул. Перемоги, буд. 63, повідомляє про свою ліквідацію, претензії пред'являти протягом двох місяців по телефону (80612) 57-16-44.

ТОВ «Спецавтоцентр», код ЄДРПОУ 31852891 зареєстроване в Орджонікідзевському р-ні за адресою: вул. Перемоги, буд. 63, повідомляє про свою ліквідацію, претензії пред'являти протягом двох місяців по телефону (80612) 57-16-44.

ТОВ «Агробаза», код ЄДРПОУ 31880515 повідомляє про свою ліквідацію, претензії пред'являти протягом двох місяців за адресою: м. Запоріжжя, вул. Гоголя, 118, телефон (80612) 57-16-44.

ТОВ «Автопром-Союз», код ЄДРПОУ 32419931 повідомляє про свою ліквідацію, претензії пред'являти протягом двох місяців за адресою: м. Запоріжжя, вул. Перемоги, 63, телефон (80612) 57-16-44.

ТОВ «Машторг», код ЄДРПОУ 31584933 зареєстроване в Ленінському р-ні за адресою: вул. Сакко і Ванцетті, 3 повідомляє про свою ліквідацію, претензії пред'являти протягом двох місяців по телефону (80612) 12-31-77.

Товариство з обмеженою відповідальністю «**ПЛУТОН**», юридична адреса: 04201, м. Київ, вул. Бережанська, 22, р/р 26008300098401 в Мінській філії АКБ «Київ», МФО 320605, код ЗКПО 18094220 повідомляє про свою ліквідацію. Претензії приймаються протягом двох місяців за телефоном (044) 430-85-49.

Холдинговая компания «**Крымавиамонтаж**», на-ходящаяся по адресу: г. Симферополь, ул. Аэрофлотская, 5, уведомляет об уменьшении уставного фонда.

ТОВ «Центр освітніх технологій України», код 31025673, адреса: м. Київ, вул. Кіровоградська, 35/58 повідомляє, що постановою Господарського суду м. Києва № 24/451-6 від 18.09.2003 р. ТОВ «Центр освітніх технологій України» визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено Крикуна В. Б. тел.: 244-44-89.

ТОВ «Полісервіс», код 31862716, адреса: м. Київ, пр-т 40-річчя Жовтня, 120, корп. 1 повідомляє, що постановою Господарського суду м. Києва № 24/452-6 від 19.09.2003 р. ТОВ «Полісервіс», визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено Крикуна В. Б., тел.: 244-44-89.

ТОВ «Вересень», код 31111627, адреса: м. Київ, вул. Багаторна, 9, повідомляє, що постановою Господарського суду м. Києва № 24/535-6 від 19.09.2003 р. ТОВ «Вересень», визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено Крикуна В. Б., тел.: 244-44-89.

Господарський суд Львівської області (79010, м. Львів, вул. Личаківська, 81) постановою від 21.08.2003 р. у справі № 6/174-4/127 визнав банкрутом суб'єкта підприємницької діяльності — фізичну особу Панібрютка Валерія Петровича (ідентифікаційний код 2503709652, місце проживання: Львівська область, Яворівський район, с. Рясна-Руська) та відкрив ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначений арбітражний керуючий Гула Ярослав Омелянович (Ліцензія: АА № 419202 від 16.10.2002, 79005, м. Львів, вул. І. Франка, 9; тел. (0322)96-54-96).

Господарським судом Черкаської області (18005, м. Черкаси, бул. Шевченка, 307) ухвалою від 16 вересня 2003 року порушено справу № 08/2866 по банкрутство сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю «Дружба» (19510, Черкаська область, Городищенський район, с. Дирдин, р/р 260023391 а ЧОД АПББ «Аваль» Городищенське відділення, МФО 354411, код ЄДРПОУ 011934627).

Розпорядник майна: Кіричевський Володимир Якович, ліцензія АА № 047895 від 11.10.2001 р. (№ рішення про видачу ліцензії — 23-60/2385), який мешкає за адресою: Полтавська область, м. Лохвиця, вул. Леніна, 53. Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Согласно постановления Хозяйственного суда Донецкой области от 04.09.2003 г. по делу № 5/174Б ОАО «Содовый завод» (84112, г. Славянск, ул. Чубаря, 91) признан банкротом и открыта процедура ликвидации. Ликвидатором назначен Степин Юрий Владимирович. Юридические реквизиты ОАО «Содовый завод»: г. Славянск, ул. Чубаря, 91, р/с 26004307660166 в Славянском отд. Проминвестбанка, МФО 334561, код ОКПО 00204895.

Наша Валюша

Уже й свинина не тільки на скронях, уже й з палицею в руці в негоду можна побачити її, а ми, ветерани-журналісти, як і в молоді роки, звертаємося до неї лагідно й сердечно: Валюша! Роки не володарюють над нею. Її енергії і винахідливості, її працелюбності здатрять тридцятилітні. Не віриться, що 28 вересня їй виповниться 75!

У голови Ради ветеранів Київської спілки журналістів України Валентини Тимофіївни Зданевич ювілей! Вже кілька днів не стихає телефон з сердечними вітаннями. Несуть ветерани-журналісти квіти ювілярці. Немає в Києві журналіста, який не знав би її, немає ветерана-журналіста, котрий не відчув би на собі тепло її душі й братерську підтримку, допомогу в скруті, шире «вітаю» у щасті і радості.

Жоден журналіст-ветеран, якому виповнилася кругла дата, не залишився без

її уваги. Вшанування їх за святковим столом, з подарунками, з піснями і добрим побажаннями — золота традиція, заснована Валентиною. А хто з ветеранів-журналістів не згадує її добрим словом за щорічні поїздки по Дніпру на теплоході? Кого забула вона з хворих і немічних, прикутих до ліжка? І постійною білизною, і одягом, і продуктовими наборами, ліками завжди допоможе.

Спитайте, звідки такі можливості у ветеранів бідної нині Національної спілки журналістів? Відкрию таємницю. Це Валентина Тимофіївна вісім років тому стала ініціатором створення і президентом одного з перших у країні благодійних фондів — журналістського фонду «Ветеран преси». Нелегка ця справа — залучати спонсорів. Та добрі, чуйні люди знаходяться і в редакційних колективах, і в київських установах, фірмах, на підпри-

НАШ КОНКУРС

Здавалося, що до цього кумедного знімка має надійти купа лаконічної прози. Та її виявилось — як кіт наплакав. Усі чомусь вирішили: коли писати, то обов'язково треба віршувати. Ні і ще раз ні! Фраза-жарт — з двох, трьох слів — теж чудово! А тепер повернімося до наших баранів, чи пак котів. Курінний вирішив перше місце не віддавати нікому (певно, у нього це після відпустки). Отож на третій сходинці зачепилися відразу два гумористи — **Василь Панченко з Хмельниччини (три бали)** та володар уже п'яти балів **Василь Довженець із Житомирської області**. (Тепер у нього вісім балів). А ось і його віршики:

Ведмідь—ветеран

Втік я з групи Дурова,
Пройшов стежки Сабурова,
Дороги Ковпака.
А тепер у цім вольтері
Я танцюю гопака...
А це — «Побурів» новачка нашого конкурсу пана Панченка:

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Ах, Одеса! Скільки про тебе пісень складено! Складу я ще одну, і нехай вона буде путівником для тих, хто знає Одесу лише як крапку на карті. Не з гральної колоди, не ворожильної на зразок тара — географічної!

Ну, по-перше, Одеса така місто, хоч і зберегло воно в собі сільську неспішність, властиву, як стверджують, степовим краям. Правда, є думка, що цієї «мадонської» повільності Одеса набула, стомившись від спекотного південного сонця.

В Одесі, як це заведено і в інших містах, є городяни. Але тут між ними одразу відчувається перша різниця: в інших містах — городяни, а в Одесі — одесити.

Одесит — це не так мешканець Одеси, як внутрішній стан людини. Звідси висновок: реально одеситів на Землі значно більше, бо такого складу люди є повсюди — в Києві, Москві, Санкт-Петербурзі, Габровому... — і в незліченних кількостях.

Але повернімося до цієї географічної крапки.

Тільки тут, в Одесі, розмовляють всіма мислимыми мовами одночасно і без перекладача. Складається враження, що прототипом біблійної притчі був не Вавилон — просто ще не знайдено археологічних підтверджень.

Тільки тут, в Одесі, люди просто живуть, не виявляючи без потреби героїзму. Тут кожен ранок зустрічають словами: «Слава Богу!». І відразу — запитання: «Якому?». Шовчора тут кажуть: «Ну, нарешті!», але переважно жінки.

Тільки тут, в Одесі, вулицями розгулюють без охорони і чадри найкрасивіші жінки планети, і при цьому цілком безплатно можна їх споглядати і знайомитися з ними та зі своїми майбутніми тешами.

Тільки тут, в Одесі, навіть руїни, геть чисто забувши своє зна-

Ах, Одеса!

чуше архітектурне минуле, сповнені версальської помпезності й венеціанської манірності.

Тільки тут, в Одесі, роз'їжджають вулицями найволелюбніші трамваї і літають «найвлучніші» голуби. Але не ображайтеся на них, адже вам також властиві бажання волі та деяка пунктуальність.

муча суміш» хитринки, непосидючості, простодушності та лінощів, шедро приправлена безмірною талановитістю. Оцей набір, імовірно, і породив звичку глузувати зі себе, а не з гостей. Хоча гостей іноді розігрують у привокзальні «лохотрони», але найчастіше роблять це заїжджі «гастролері». А доброзичлива Одеса

персонажам?! Одеса й у цьому неповторна — така от у неї глибина філософія.

До речі, за кількістю філософів Одеса давно перевершила давню Грецію: що найкраще ловити бичка зі сковорідки, придумали в Одесі; що найсолідніший сон на чужій подушці, першими проголосили одеські чоловіки; що чужих грошей дівряним гаманцем не переміряти, одесити знали ще за часів натурального обміну; що найліпше переносити літню спеку, перебуваючи ногами в морі та губами в пиві, відкрили одесити ще за часів квасу...

А ще одесити дуже люблять жити. В Одесі ще є народжуваність при загальному демографічному спаді. І як наслідок (а може, дершопричина), дівчата рано дорослішають, а чоловіки пізно старіють.

Найбільше одесити шанують політиків і геніїв. А оскільки не заведено кривдити те, що шануєш, серед політиків немає одеситів, а серед одеситів дуже багато геніїв.

Отже, що таке Одеса?

■ **Господиня, котра ретельно струшує пиліоку з килимів на голови сусідів, які проходять униз, під власне виконання арії Фігаро, — це Одеса.**

■ **Чоловік, що люб'язно пригощає вас пивом за ваш рахунок і цигарками з вашої пачки, — це Одеса.**

■ **Торговка, яка заробляє більше своїм красномовством, аніж рибним асортиментом, — це Одеса.**

■ **Усе інше: те, що кричить, жує, прагне (і тим живе!) — це також Одеса.**

■ **Якщо ви всьому цьому не повірили, приїздіть до Одеси — самі побачите. А якщо на якійсь вулиці ми з вами зустрінемося, я вам ще раз особисто розповім. А дівчаткам і покажу. І ви разом зі мною вигукнете: «Ах, Одеса!».**

Одеса.

Юрій АЗАНОВ.

СІМ МІШКІВ ГРЕЧАНОЇ ВОВНИ

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

вали 100 тисяч американських доларів, а за вступ до іншої — 100 тисяч євро. Тепер Сидорчук вирішує для себе, яка ж із цих фракцій демократичніша?!

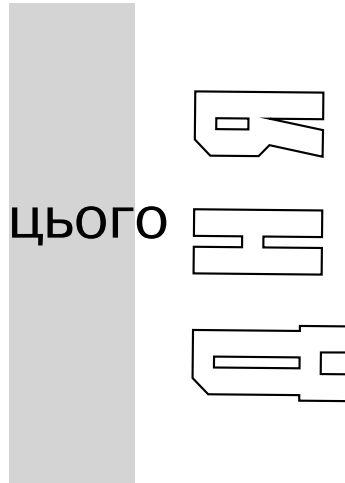
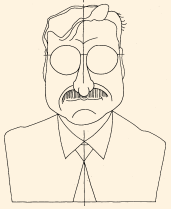
Увага!

Кизяківська академія управління оголошує набір учнів на конкурсній основі. Абитуранти складають іспити з таких дисциплін: шакало-ведення (письмово), лизоб-

людство (усно), кланова економіка (диктант).

Олександр ПЕРЛЮК.

Чергував по «Куреню» Віталій СУДДА

ЦЬОГО

■ **1658 р.** Гадяцький договір. Угода Івана Виговського з польським урядом про перехід України під владу Польщі.
■ **1783 р.** У Херсоні спущено на воду перший лінкор Чорноморського флоту «Слава Катерини».
■ **1875 р.** Народився архітектор Олександр Вербицький (автор, зокрема, Київського залізничного вокзалу).
■ **1906 р.** У Києві вийшов перший номер щоденної української газети «Рада».
■ **1940 р.** Берлінський пакт — союз Німеччини, Італії та Японії. Передбачав поділ світу між цими країнами.

АСТРОЛОГІЧНИЙ ПРОГНОЗ
з 28 вересня по 5 жовтня 2003 року

Тиждень напружений, ймовірно, доведеться змінити поточні плани. Проблеми можуть бути з транспортом і засобами передачі інформації.

ОВЕН. Поїздка, яку ви давно планували, не відбудеться або її буде перенесено. Можливо, все навпаки — вас поставлять перед фактом, і виникне потреба кудись їхати. Ви будете дуже прямолінійні й нестримані, обстоюючи свою думку перед колегами, родичами або сусідами. У вас з ними можуть виникнути затяжні сварки або конфлікти.

ТЕЛЕЦЬ. Якщо ваші любовні стосунки зайшли у глухий кут, вам необхідно усунути створені вами перешкоди, які спричинили для вас обох зайві проблеми, ускладнили або зробили неможливими ближчі стосунки. Можливо, вам доведеться розв'язувати фінансові питання і там, де справа торкнеться ваших власних грошей, відстоювати кожен копійку.

БЛИЗНЯТА. Ви маєте вирішити цілий комплекс домашніх проблем, усі вони вже назріли і зволікання з їх вирішенням може спричинити серйозні проблеми. Можливо, займатися ними вам доведеться самому. Якщо розраховуєте на партнера, то він не зможе вам допомогти і вся відповідальність ляже на вас або вам доведеться відступити від своїх правил і підпорядкуватися партнерові.

РАК. На початку тижня ви опинитесь в ситуації, коли доведеться приймати рішення під впливом обставин, і ваші дії будуть обмежені або суперечитимуть вашим бажанням. Вам необхідно бути дуже уважним і зосередженим, що зробити не так легко. Через вашу необережність можуть статися поломки і несправності, а ті технічні проблеми, про які ви знаєте, необхідно усунути, інакше вони можуть призвести до серйозних неприємностей.

ЛЕВ. Вам доведеться багато працювати заради досягнення однієї мети, одного запевненого бажання. Необхідно виявити наполегливість і завзятість, щоб одержати хоча б якийсь результат. Але якщо ви втратите витримку, то ризикнете розпалити конфлікт з друзями або з групою однодумців. Ваші друзі можуть втягнути вас у свої місцеві проблеми, а ви їх — у свої фінансові.

ДІВА. Ви облаштовуватимете своє життя, вирішуватимете проблеми, пов'язані з роботою, кар'єрою або початком самостійної діяльності. Можливо, у ваших діях буде багато суперечностей. І якщо виникне ситуація, коли вам треба буде докласти усіх своїх зусиль, щоб зберегти своє становище і репутацію, відстояти свою самостійність, спроможність, то намагайтеся не доводити справу до конфлікту з батьками або з керівництвом.

ТЕРЕЗИ. Ваш внутрішній психологічний стан залежить від того, про що ви нині думаєте, що вас непокоїть, у чому відчуваєте себе невпевненим, у чому сумніваєтеся і чого боїтеся. Особливо гостро ви будете непокоїтися за тих, хто далеко і від кого залежить ваш успіх або становище на роботі. Буде значно легше, якщо приймете остаточне рішення з питання, яке вас хвилює.

СКОРПІОН. Тільки завдяки наполегливості й бійцівським якостям ви зможете відстояти свої стосунки і становище у колі друзів та однодумців. На цьому тижні взаємнини з деякими людьми або організаціями набудуть гострого характеру. Ви можете припинити їх або розірвати якийсь договір, щоб отримати нові перспективи й налідо.

СТРІЛЕЦЬ. Можливо, ви будете налаштовані агресивно, мимоволі шукатимете суперника і знайдете його, вас легко буде втягнути в суперечку або ви можете стати призвідником конфлікту. Можливо, доведеться розпочати якісь судові розгляди, ви зустрінетеся з енергійним і досвідченим супротивником. У вас є лише один спосіб уникнути неприємностей — бути доброзичливим або хоча б терплячим і стриманим у стосунках з оточуючими.

КОЗЕРІГ. Від вас вимагатимуть бути дуже працелюбним і методичним, якщо хочете одержати результат і не втратити перспективу. Але не дуже захоплюйтеся, від перенапруження ви можете відчувати фізичну слабкість і втрату сил. Будьте уважні, працюючи з інструментами і обладнанням, особливо з тим, яке несправне.

ВОДОЛІЙ. Ви можете цілком несвідомо привертати до себе увагу ексцентричною або зухвалою поведінкою. Добре, якщо хтось поряд з вами підкаже, і ви візьмете це до відома, інакше відштовхнете від себе хороших людей. Під час спілкування з дітьми і коханим ви можете зіпсувати стосунки необережним словом або вчинком.

РИБИ. Можливо, ви будете дратівливіші, ніж зазвичай, і вам не сподобається поведінка чоловіка (дружини) або його (її) родичів, і те, що ви раніше могли їм пробачити, нині буде для вас принциповим. Сварка або конфлікт можуть стати перешкодою для подальших довірливих стосунків. Ситуація вдома вас також перестане влаштовувати, і вам захочеться або поїхати далеко і надовго, або зробити переоблаштування в помешканні.

НАРОДНИЙ КАЛЕНДАР

Вересень пахне яблуками,
а жовтень — капустою

27 вересня — Воздвиження, Здвиження. Вважається, що цього дня остання птиця відлітає у вирій, а гаддя ховається в землю, щоб пережити зиму. Свитку на Здвиження скидай, а кожух надівай.

30 вересня — Віри, Надії, Любові та їхньої матері Софії. Жінки цього дня не починають ніякої важливої роботи.

1 жовтня — Ярини. Цей день ще називають «журавлиним літом». Якщо на Ярини відлетять журавлі, то за два тижні чекай морозів; а затримаються — зима раніше, як на Афонію (18.11) себе не покаже.

2 жовтня — Трохима. Хлопці й дівчата обирають одне одного. На Трохима не проходить щастя мимо — куди Трохим, і то його за ним.

3 жовтня — Дениса. Північний вітер — на холод, південний — до тепла, західний — на мокрець, а східний — зимно, але сонячно.

Прикмети жовтня

- Якщо до середини жовтня не опалилося з беріз листя — сніг ляже пізно.
- Дикі гуси на відльоті — кінець бабиному літу.
- Якщо молодик випаде дощовий день, то весь наступний місяць буде дощовий.

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

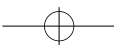
ТЕЛЕФОНІ: для довідок — 454-84-92; телефон — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 454-81-34, 454-81-44; телефон — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний reklama@golos.com.ua — відділ реклами let@golos.com.ua — відділ листів foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Internet: http://uamedia.visti.net/golos

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

Платні матеріали.

Свідцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Ціна договірна